

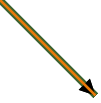
Тетяна ВАНДЖУРА

**ПАСПОРТИ
ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ**

готуємось до ЗНО

Борщів
12022

Тетяна ВАНДЖУРА

ПАСПОРТИ
літературних творів
готуємось до ЗНО

Борщів
2022

Укладач Тетяна ВАНДЖУРА – учитель вищої кваліфікаційної категорії, старший вчитель Борщівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №1 Тернопільської області

Рецензенти: Надія ВАЛІГРОДСЬКА – учитель-методист Борщівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №1 Тернопільської області

Олександра ПАЛАМАР – учитель-методист Борщівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №1 Тернопільської області

Матеріали посібника укладено згідно з вимогами чинної програми зовнішнього незалежного оцінювання з української літератури.

Посібник містить план-схему аналізу художніх творів.

Даний посібник може бути використаний учителем на уроках української літератури для повторення вивченого, учнями в позаурочний час для виконання домашніх завдань з метою закріплення, узагальнення та перевірки набутих знань

Схвалено науково-методичною радою відділу освіти, сім'ї, молоді та спорту Борщівської ОТГ (протокол від 25.11.2021р. №02)

З М І С Т

Передмова 6

Схема аналізу художнього твору (паспорт)	7
Літературні роди	8
Композиція твору	9
Тропи	10
Поетичний синтаксис	11
Види комічного	12
Усна народна творчість	13
Народна лірика	14
«Нова радість стала»	15
«Щедрик, щедрик, щедрівочка»	16
«Ой весна, весна – днем красна»	17
«У ржі, на межі»	18
«Заплету віночок»	19
«Маяло житечко, маяло»	20
«Ой на горі та женці жнуть»	21
«Ой у полі криниченька»	22
«Чи не той то хміль...»	23
«Ой Морозе, Морозенку»	24
«Ой летіла стріла»	25
«Маруся Богуславка»	27
«Віють вітри»	29
«Засвіт встали козаченьки»	31
«Повість минулих літ»	32
«Слово про похід Ігорів»	34
Г. Сковорода. «Всякому місту – звичай і права»	36
Г. Сковорода. «De libertate»	37
Г. Сковорода. «Бджола та Шершень»	38
Г. Сковорода. «Світ ловив мене, та не впіймав»	39
І. Котляревський. «Енеїда»	40
І. Котляревський. «Наталка Полтавка»	43
Т. Шевченко. «Катерина»	45
Т. Шевченко. «Кавказ»	46
Т. Шевченко. «І мертвим, і живим...»	47

Т.Шевченко. «Сон»	49
Т.Шевченко. «Як умру, то поховайте...»	50
П.Куліш. «Чорна рада»	51
І.Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я»	54
П.Мирний. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»	56
І.Карпенко-Карий. «Мартин Боруля»	58
І.Франко. «Чого являєшся мені у сні?»	60
І.Франко. «Мойсей»	61
І.Франко. «Захар Беркут»	63
М.Коцюбинський. «INTERMEZZO»	64
М.Коцюбинський. «Тіні забутих предків»	66
В.Стефаник. «Камінний хрест»	68
О.Кобилянська. «Valse melancholique»	70
Леся Українка. «Лісова пісня»	72
Леся Українка. «Contra spem spero!»	74
М.Вороний. «Блакитна Панна»	75
О.Олесь. «Чари ночі»	76
О.Олесь. «О слово рідне! Орле скутий!»	77
П.Тичина. «О панно Інно...»	78
П.Тичина. «Ви знаєте, як липа шелестить...»	80
П.Тичина. «Пам'яті тридцяти»	81
М. Рильський «У теплі дні збирання винограду...»	82
Б.-І. Антонич. «Різдво»	83
В.Сосюра. «Любіть Україну»	84
М. Хвильовий. «Я (Романтика)»	85
В. Підмогильний. «Місто»	87
Ю. Яновський «Майстер корабля»	89
Остап Вишня. «Моя автобіографія»	91
Остап Вишня. «Сом»	93
М. Куліш. «Мина Мазайло»	94
О.Довженко. «Зачарована Десна»	96
Олесь Гончар. «Модри Камень»	98
Григорій Тютюнник. «Три зозулі з поклоном»	100
Л. Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать»	102
Л. Костенко. «Маруся Чурай»	103

І. Багряний. «Тигролови»	106
А. Малишко. «Пісня про рушник»	108
В. Симоненко. «Ти знаєш, що ти – людина?»	109
В. Симоненко. «Задивляюсь у твої зіниці»	110
В. Симоненко. «Лебеді материнства»	111
В. Голобородько. «Наша мова»	112
В. Стус. «Господи, гніву пречистого»	113
І. Драч. «Балада про соняшник»	114
Д. Павличко. «Два кольори»	115
Є. Маланюк. «Уривок з поеми»	116
Сучасний літературний процес	117
Використана література	119

Передмова

Зовнішнє незалежне оцінювання – важливе й складне випробування для одинадцятикласників, щоб вступити до вишу. Учні змушені працювати з великим потоком інформації. Їм непросто систематизувати увесь навчальний матеріал.

З метою формування аналітичних навичок в учнів у навчальному довіднику подано план-схему аналізу художніх творів (паспорт) для вивчення, закріплення, узагальнення й повторення матеріалу з української літератури при підготовці до ЗНО. Основне про літературний твір вміщено в десять пунктів. Додано коротко інформацію про важливе, що стосується конкретного художнього твору.

Матеріал посібника дасть змогу об'єднати набуті в школі знання в цілісну систему, повторити найголовніше, закріпити вивчене, розвивати навички самоосвіти, формувати вміння самоконтролю.

Посібник структурований відповідно до чинної шкільної програми та програми зовнішнього незалежного оцінювання з української літератури.

Для вчителів, учнів, абітурієнтів та всіх, хто цікавиться українською літературою.

СХЕМА АНАЛІЗУ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ(ПАСПОРТ)

1. Автор (літературний псевдонім, справжнє П.І.П.).
2. Присвята.
3. Літературне угруповання, до якого входить автор.
4. Літературно-мистецький напрям.
5. Тема твору.
6. Дійові особи.
7. Місце дії.
8. Історичний час.
9. Літературний рід.
10. Жанр.

Літературні роди

Лірика

- пісня
- вірш
- ода
- послання
- романс
- сонет

Ліро-епос

- історична пісня
- балада
- дума
- поема
- байка
- роман у віршах

Епос

- літопис
- оповідання
- новела
- притча
- гумореска
- усмішка
- повість
- кіноповість
- роман:
 - хроніка
 - епопея
 - історичний
 - урбаністичний
 - соціально-психологічний
 - пригодницький

Драма

- власне драма
- драма-фесрія
- комедія

Композиція твору

Сюжетні елементи

- експозиція
- пролог
- зав'язка
- розвиток дії
- кульмінація
- розв'язка
- епілог

традиційні

Позасюжетні елементи

- ліричні відступи
- монологи
- діалоги
- полілоги
- пейзаж
- портрет
- інтер'єр
- екстер'єр
- присвята
- епіграф

Тропи:

- ❖ порівняння (білий, як цукор);
- ❖ алегорія (бджола – працююча людина, шершень – лінива);
- ❖ символ (меч – символ бойовничої грані українського слова, сонце – миролюбної, творчої грані), («скутий орел» - українське слово в умовах імперії);
- ❖ метафора (час летить);
- ❖ уособлення (персоніфікація) – вітер з гаєм розмовляє;
- ❖ метонімія (Борщів гуде);
- ❖ синекдоха (на землю не ступала жодна нога ворога)
- ❖ перифраз (Шевченко – автор поеми «Наймичка»);
- ❖ оксиморон (холодне полум'я);
- ❖ епітет (кам'яне серце);
- ❖ гіпербола – перебільшення (я казала тисячу разів);
- ❖ літота (малесенька, ледве од землі видно).

Поетичний синтаксис:

- інверсія (колоситься поле золоте житами);
- анафора – єдинопочаток («Ти знаєш, що ..., Ти знаєш, ...»)
- епіфора – єдинокінець («усмішка – єдина, мука твоя – єдина»);
- антитеза – протиставлення;
- асонанс – повторення голосних;
- риторичні запитання(...?!);
- риторичні вигуки;
- риторичні звертання.

Види комічного:

- **гумор** – незлий, добродушний, жартівливий тон («Сом», «Моя автобіографія»);
- **іронія** – прихована насмішка, у якій криється подвійний смисл («Енеїда»);
- **сатира** – гостра критика когось, чогось з висловлюванням і засудженням («Сон»);
- **сарказм** – уїдлива, зла, гірка, усмішка («застукали сердешну волю та й цькуємо»);
- **гротеск** – карикатурне навмисне спотворення предмета («Сон»);
- **бурлеск** – гумористична переробка твору, у якому є невідповідність змісту формі: про високе – низько, про низьке – високо («Енеїда»).

Усна народна творчість
(фольклор – з англ. - «народна мудрість»)

Ознаки фольклору:

- ❖ усна форма побудови;
- ❖ варіантність;
- ❖ анонімність;
- ❖ традиційність;
- ❖ колективність;
- ❖ імпровізаційність;
- ❖ невеликий обсяг;
- ❖ мова творів – народна, з діалектами, наголосами.

Народна лірика

календарно- обрядові пісні

- весняного циклу
(веснянки,
гаївки);
- літнього циклу
(русальні,
купальські,
жниварські
(зажинкові,
жнивні,
обжинкові);
- зимового циклу
(колядки,
щедрівки).

суспільно-побутові пісні

- козацькі;
- чумацькі;
- рекрутські;
- гайдамацькі;
- солдатські;
- наймитські;
- кріпацькі;
- заробітчанські;
- жовнірські.

родинно-побутові пісні

- пісні про кохання;
- пісні про сімейне життя;
- пісні про трагічні сімейні
обставини, пов'язані з
утратою члена родини
(вдовині).

родинно-обрядові пісні

- колискові;
- весільні;
- голосіння.

«Нова радість стала»

- 1) Народ.
- 2) –
- 3) –
- 4) –
- 5) Радісна звістка про народження Божого Сина, розголошення радісної новини господареві, господині, щирі побажання щасливих літ їм та всій Україні.
- 6) Колядники, Боже Дитя, Діва Марія, Давид, ангели, господар, господиня.
- 7) У вертепі.
- 8) Під час Різдвяних свят
- 9) Народна лірика.
- 10) Колядка(язичницька пісня), зимового циклу, календарно-обрядова.

-
- Колядки виконувалися з 6 січня по 15 лютого;
 - Коляда – один із язичницьких Богів, символізував початок року.

«Щедрик, щедрик, щедрівочка»

- 1) Народ.
- 2) –
- 3) –
- 4) –
- 5) Щедрі побажання рідним і близьким, щедре частування гостей.
- 6) Ластівочка, господар, щедрувальники.
- 7) –
- 8) На Щедрий вечір.
- 9) Народна лірика.
- 10) Щедрівка(язичницька пісня), зимового циклу, календарно-обрядова.

-
- Щедрий вечір – новоліття;
 - Виконувались з 30 січня по 15 лютого.

«Ой весна, весна – днем красна»

- 1) Народ.
- 2) –
- 3) –
- 4) –
- 5) Прихід весни, побажання і сподівання на щедрий урожай.
- 6) Весна, дівчата.
- 7) На лугах, біля церкви.
- 8) Ранньою весною, під час Великодніх свят.
- 9) Народна лірика.
- 10) Веснянка, весняного циклу, календарно-обрядова пісня.

-
- Веснянки – хорові пісні на честь приходу весни (гаївки, ягілки, гагілки, ягілки).
 - Пісні супроводжувалися хороводами, танками, які водили біля річок, біля церкви.
 - Співали переважно дівчата.
 - Особливості веснянок: закличність, звеличування праці, оспівування природи.

«У ржі на межі, на кривій березі»

- 1) Народ.
- 2) –
- 3) –
- 4) –
- 5) Задобрювання русалки дівчатами, аби та не шкодила посівам і не залоскочувала хлопців і дівчат.
- 6) Русалка, дівочки-подружки.
- 7) «У ржі на межі, на кривій березі».
- 8) Кінець травня – початок червня, під час Зелених свят (Трійця).
- 9) Народна лірика.
- 10) Русальна пісня, літнього циклу, календарно-обрядова.

-
- Русальні пісні – виконувалися під час русалій, коли починало колоситися жито.
 - Виконують виключно дівчата.

«Заплету віночок»

- 1) Народ.
- 2) –
- 3) –
- 4) –
- 5) Плетіння і пускання вінка дівчиною, яка сподівається на щасливу долю.
- 6) Дівчата.
- 7) Біля водойм.
- 8) На Івана Купала.
- 9) Народна лірика.
- 10) Купальська пісня, літнього циклу, календарно-обрядова.

-
- Атрибути свята: вогонь, стрибання через вогнище, ворожіння, плетіння і пускання вінків на воду, прикрашання дерева Марени і водіння танків, запалювання колеса і спалювання Купала (солом'яного опудала), пошук цвіту папороті.

«Маяло житечко, маяло»

- 1) Народ.
- 2) –
- 3) –
- 4) –
- 5) Своєрідний підсумок праці хлібороба.
- 6) Женчики, віночок.
- 7) У полі.
- 8) Під час жнив.
- 9) Народна лірика.
- 10) Жниварська пісня, літнього циклу, календарно-обрядова.

«Ой на горі та женці жнуть»

- 1) Народ.
- 2) –
- 3) –
- 4) –
- 5) Відтворення проводів запорозького війська женцями, захист оборонцями рідної землі, їх готовність до самопожертви.
- 6) Женці, запорозьке військо, Дорошенко, Сагайдачний, пан хорунжий.
- 7) «Попід горою, попід зеленою».
- 8) Часи козацьких походів.
- 9) Народна лірика.
- 10) Козацька пісня, суспільно-побутова.

«Ой у полі криниченька»

- 1) Народ.
- 2) –
- 3) –
- 4) –
- 5) Смерть чумака в дорозі, який їхав до Криму по сіль.
- 6) Чумаки, зозуленька (образ милої).
- 7) У полі.
- 8) Часи чумакування (XV-XVIIIст.).
- 9) Народна пісня.
- 10) Чумацька пісня, суспільно-побутова.

«Чи не той то хміль»

- 1) Народ.
- 2) –
- 3) –
- 4) –
- 5) Зображення переможної битви під проводом Богдана Хмельницького українського козацтва із польською шляхтою під Жовтими Водами.
- 6) Народ, Богдан Хмельницький, «ляшеньки», орда татарська.
- 7) Жовті Води («Золотий Брід», «Золота Вода»).
- 8) 5 травня 1648 року XVIIст., часи Національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького (1648-1657рр.).
- 9) Народний ліро-епос.
- 10) Історична пісня (народний твір про конкретну історичну подію чи особу).

-
- хміль – Хмельницький (заперечне порівняння).
 - «ляшеньки» - зневажливо, уїдливо.

Сюжет

- 1) Експозиція: розповідь про Богдана Хмельницького, порівняння його з хмелем.
- 2) Зав'язка: застереження гетьманові – перед битвою з ляхами не пити «Золотої Води».
- 3) Кульмінація: перемога над ворогом.
- 4) Розв'язка: «утікали вражі ляхи».

«Ой Морозе, Морозенку»

- 1) Народ.
- 2) –
- 3) –
- 4) –
- 5) Про героїчну загибель народного улюбленця Морозенка від «татарів проклятих» («живцем серце відірвали»), оплакування смерті героя старою матір'ю, Україною і військом.
- 6) Народ, Морозенко («голова завзята», «славний козаче»), Морозиха, татари.
- 7) Під Збаражем, на Тернопіллі, поховано на Савур-могили на Луганщині.
- 8) 1649 року загинув, XVIIст., часи Національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького (1648-1657рр.).
- 9) Народний ліро-епос.
- 10) Історична пісня (народний твір про конкретну історичну подію чи особу).

-
- Морозенко – Станіслав Морозицький – військово-політичний діяч часів Хмельниччини, за походженням шляхетського роду, полковник реєстрового козацького війська. Керував кіннотою під Збаражем.

«Ой летіла стріла»

- 1) Народ.
- 2) –
- 3) –
- 4) –
- 5) Зображення смерті козака, у якого влучила стріла «з-за синього моря», материнський біль у порівняння із болем сестри і коханої вічний, глибокий, найміцніший.
- 6) Вдовин син, «три зозуленьки рябенькі» (символ удівства, смутку і туги): мати, сестра, миленька.
- 7) Дунай, синє море.
- 8) Часи козацьких походів.
- 9) Ліро-епос.
- 10) Балада(латинського походження – «танцюю»), сімейна.

Ознаки балади:

- ✓ ліро-епічний твір,
- ✓ драматизм,
- ✓ напружений сюжет,
- ✓ кульмінаційний момент – трагедія,
- ✓ фантастичні елементи,
- ✓ метаморфози,

- ✓ психологізм,
- ✓ трикратність (три зозулі).

Композиція

1. Експозиція: діалог про причину смерті вдовиного сина.
2. Зав'язка: приліт трьох рябеньких зозуль.
3. Кульмінація: оплакування матері, сестри, миленької, смерть героя.
4. Розв'язка: смерть рідної людини – одвічнапам'ять про неї.

«Маруся Богуславка»

- 1) Народ.
- 2) –
- 3) –
- 4) –
- 5) Героїчний вчинок української дівчини із Богуслава, а тепер дружини турецького пана, яка на Великдень звільнила із темниці 700 козаків, що 30 років пробули у в'язниці, хоч сама й змінила віру, але залишилася вірною рідній землі.
- 6) Маруся Богуславка («дівка-бранка», «попівна»), козаки-невільники.
- 7) «На Чорному морі», в турецького пана.
- 8) XIV-XVст. (рання козацька доба), боротьба українського народу проти турецько-татарських загарбників.
- 9) Народний ліро-епос.
- 10) Дума народна, невільницького циклу.

Ознаки думи:

- ✓ великий ліро-епічний твір,
- ✓ героїчний зміст,
- ✓ виконується речитативом,

- ✓ у супроводі музичного інструменту (бандури, кобзи, ліри),
- ✓ різноскладові рядки,
- ✓ немає поділу на строфи (астрофічність),
- ✓ дієслівне римування,
- ✓ наявний прийом ретардації (повторення частин тексту з метою уповільнення розповіді).

Складається з трьох частин:

- ✓ заспів (зачин)(«заплачка»);
- ✓ основна розповідь («жалощі»);
- ✓ закінчення (кінцівка)(«славословіє»).

Композиція

Експозиція: розповідь про те, як козаки були в'язнями в турецького пана.

Основна частина:обіцяння Марусі звільнити запорожців з неволі після від'їзду пана до мечеті.

Розв'язка: Маруся дотримала обіцянки: визволила козаків з неволі; відмова героїні тікати на рідні землі.

- ✓ Маруся Богуславка не історична особа!

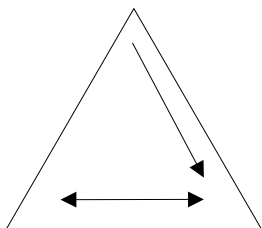
«Віють вітри, віють буйні»

- 1) Маруся Чурай, «малоросійська Сапфо», «дівчина-легенда», легендарна поетеса, співачка з Полтави, народилася приблизно 1625 року у сім'ї козака Гордія Чурая.
- 2) -
- 3) -
- 4) -
- 5) Сум і туга дівчини, яка самотня, бо коханого немає поряд, порівнює себе з билинкою «в полі, що росте на піску без роси й на сонці».
- 6) Лірична героїня (Маруся).
- 7) Полтава.
- 8) XVIIст., часи Національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького (1648-1657рр.)
- 9) Інтимна лірика.
- 10) Літературна пісня.

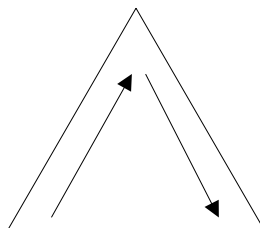
-
- Пісню написала, коли чекала повернення коханого з війни, не маючи жодної звістки, намагалася знайти заспокоєння в молитві, тому й вирушила на прощу до Києво-Печерської лаври; тут, у чужому місті, від почуття самотності і народжується пісня.

- Іван Котляревський увів пісню до п'єси Наталка Полтавка, використав її як арію головної героїні.
- Ліна Костенко за легендою про особисте життя Марусі написала однойменний історичний роман у віршах.
- Іван Іскра: «Це не просто так Маруся, це – голос наш, душа».

Маруся

Маруся

Галя Вишняк Гриць Бобренко Іван Іскра Гриць Бобренко

«Засвіт встали козаченьки»

- 1) Маруся Чурай
- 2) –
- 3) –
- 4) –
- 5) Від'їзд козака на війну, зображення прощання його з рідними перед походом; через діалог стає зрозуміло, що мати неприязно ставилася до дівчини («яка ж би то, мій сину, година настала, щоб чужая дитина за рідную стала»).
- 6) Козак, його мати, Марусенька.
- 7) Полтава.
- 8) XVIIст., часи Національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького (1648-1657рр.)
- 9) Інтимна лірика.
- 10) Літературна козацька пісня.

-
- Пісню написала перед походом 1648 року, коли Гриць Бобренко й Іван Іскра вирушили у похід з Богданом Хмельницьким.
 - 21.07 – день пам'яті Марусі Чурай.

«Повість минулих літ»

(або «Початковий літопис», або «Літопис Руський», або
«Повість врем'яних літ»)

- 1) Нестор Літописець, «батько руської історії», монах Києво-Печерської лаври.
- 2) –
- 3) –
- 4) Монументалізм.
- 5) / 6) Про утворення української держави, про її перших князів.
 - Перша оповідка про заснування Києва. Кий(перевізник), Щек, Хорив, Либідь.
 - Про помсту княгині Ольги древлянам, які жорстоко вбили її чоловіка, князя Ігоря:
 - а) живцем закопала попів;
 - б) спалила у лазні сватів від князя Мала;
 - в) спалила місто Іскоростень (по три голуби і горобці з двору) в літо 946 року.
- 7) Іскоростень, Вишгород, Древлянська земля, Київ.
- 8) IX-XI ст. (події з 852-1113 року).
- 9) Епос.
- 10) Літопис (зразок оригінальної літератури, запис історичних подій у хронологічній послідовності).

-
- Сучасною літературною мовою «Повість...» перекладали Л.Махновець, В.Близнець.
 - Л.Махновець: «Книгу писали 300 літ. 12 поколінь передавали з рук до рук «відкопне перо». Передавали, щоб закарбувати діяння давно минулих літ... Книга ця велетенська історична епопея».
 - Літопис утворено від слів «В літо...».
 - Апостол Андрій Первозваний прорік: «На сих горах возсіяє благодать Божа, і буде город великий, і церков багато воздвигне Бог».

«Слово про похід Ігорів»

- 1) Невідомий (припущення: або хтось із князів, або учасник походу).
- 2) –
- 3) –
- 4) Орнаменталізм.
- 5) Зображення невдалого походу новгород-сіверського князя Ігоря на половців 1185 року, заклик руських князів до єднання в боротьбі проти зовнішніх ворогів.
- 6) Князі – учасники походу: Ігор, брат Всеволод («буй-тур», курський князь) – «два сонця», «два соколи»; племінник Святослав (рилський князь), син Володимир (путивльський князь) – «два місяці», київський князь Святослав («мутен сон», «золоте слово зі сльозами змішане»), Ярославна (звертається до вітру, Дніпра, сонця), дружина, половець Овлур, руське військо, Руська земля (головний образ), оповідач, віщий Боян, половецькі хани Гзак і Кончак.
- 7) На р.Каяла, близько Дону, город Тмуторокань, Дніпро-Славута, Путивль, Курськ, Київ, Новгород-Сіверський.
- 8) 1185 р. XII ст., часи «князівських міжусобиць» («се моє, і те теж моє»).
- 9) Ліро-епос.
- 10) Героїчна поема (у творі – «скорбна повість», «пісня»).

-
- С.Єфремов: «Слово...» - лебедина пісня найдавнішої української держави, плач Єремії з приводу її неминучого упадку».
 - 1792 рік – знайдено «Слово...» у монастирі міста Ярославля колекціонером О.Мусіним-Пушкіним.
 - 1800 рік – пам'ятку вперше надрукували.
 - 1812 рік – горіла бібліотека колекціонера, пам'ятка зазнала ушкоджень.
 - Перший переклад твору українською мовою належить Маркіяну Шашкевичу.
 - «Слово...» складається із:
 - ✓ заспіву;
 - ✓ частини, у якій розповідається про князя Ігоря, що вирушає в похід, загрозливі віщування;
 - ✓ розповіді про першу битву з половцями;
 - ✓ розповіді про другу битву з половцями, про поразку Ігоревого війська;
 - ✓ тужіння за Ігоревим військом;
 - ✓ «мутного сну» і «золотого слова» князя Святослава;
 - ✓ плачу Ярославни;
 - ✓ кінцівки, у якій розповідається про втечу князя Ігоря з полону і повернення на рідну землю; величання.

«Всякому місту – звичай і права»

(пісня 10 із збірки «Сад божественних пісень»)

- 1) Григорій Сковорода, письменник, просвітитель, мандрівний філософ, байкар, «український Сократ», «український Езоп», «український Горацій».
- 2) Епіграф. «Із зерна»: «Блаженний муж, який в премудрості помре і в розумі своєму навчається святині».
- 3) –
- 4) Бароко.
- 5) Сатиричне викриття суспільних вад (зображення панів, чиновників, купців дворецько-бюрократичної системи управління); «щасливий той, хто має чисте сумління», «совість, як чистий криштал».
- 6) Ліричний герой.
- 7) –
- 8) XVIIIст.
- 9) Лірика громадянська, філософська.
- 10) Філософсько-сатирична пісня.

-
- За переказами, Сковорода відповів відмовою Катерині II на запрошення жити і працювати у царському дворі: «Я не покину Батьківщини, мені моя сопілка і вівця дорожчі царського вінця».
 - І.Котляревський один із варіантів цієї пісні використав як арію возного у п'есі «Наталка Полтавка».
 - Про Сковороду: «...обминав казенні «стовпи неотесані».

«De libertate» (Про свободу)

- 1) Григорій Сковорода.
- 2) –
- 3) –
- 4) Бароко.
- 5) Оспівування волі, як найбільшого багатства людини; уславлення Богдана Хмельницького, як народного героя («Слава навіки буде з тобою, вольності отче Богдане - герою»).
- 6) Ліричний герой, згадується Б.Хмельницький.
- 7) –
- 8) XVIIIст.
- 9) Філософсько-громадянська лірика.
- 10) Вірш-ода (урочистий ліричний твір, написаний на честь видатної людини, важливої суспільної події).

-
- Свободу ліричний герой прирівнює до золота, каже:
«Проти свободи воно лиш болото».

«Бджола та Шершень» (із збірки «Байки харківські»)

- 1) Григорій Сковорода.
 - 2) –
 - 3) –
 - 4) Бароко.
 - 5) Розповідь про призначення праці в житті кожної людини; праця має стати для людини природною потребою, «найсолідшою поживою» (ідея спорідненої праці).
 - 6) Бджола, Шершень («поважний дурень», «пан радник»), автор.
 - 7) –
 - 8) XVIIIст.
 - 9) Ліро-епос.
 - 10) Літературна байка (прозовий або віршований алегоричний твір повчального змісту).
-

- Ознаки байки Сковороди:
 - ✓ тільки прозова форма;
 - ✓ оповідна і повчальна частина;
 - ✓ повчальна частина – «сила»;
 - ✓ оповідна частина у формі діалогу.
- Згадуються стародавні філософи Сіраха, Катон, Цицерон, Епікур («Подяка блаженній натурі за те, що потрібне зробила неважким, а важке – потрібним»).

**«Світ ловив мене, та не впіймав»
(епітафій (надпис) на могилі Григорія Сковорода)**

- 1) Григорій Сковорода.
- 2) –
- 3) –
- 4) Бароко.
- 5) Воля – найбільша цінність, найбільше багатство для Сковорода.
- 6) Сковорода.
- 7) –
- 8) XVIIIст.
- 9) Епос
- 10) Афоризм (крилатий вислів, що набув узагальнення).

-
- Сковорода сам себе називав Вар-Савою (сином свободи).

Афоризми:

1. Любов виникає з любові; коли хочу, щоб мене любили, я сам перший люблю.
2. З усіх утрат втрата часу найважча.
3. Визначай смак не по шкаралупі, а по ядру.
4. Без ядра горіх ніщо, так само, як і людина без серця.
5. Ні про що не турбуватись, ні за чим не турбуватись – значить не жити, а бути мертвим, адже турбота – рух душі, а життя - це рух.

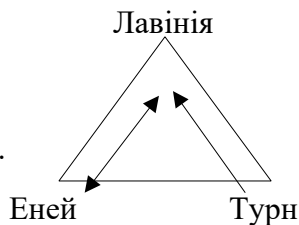
«Енеїда»

- 1) Іван Петрович Котляревський, засновник нової української літератури (НУЛ): лірики – поема «Енеїда», драми – п'єса «Наталка Полтавка», поет, драматург.

2) –

3) –

- 4) Класицизм, просвітницький реалізм.

- 5) Змалювання життя українського суспільства (панівного класу козацької верхівки) кін. XVIII ст. – поч. XIX ст.; утвердження безсмертності українського народу, його ментальності, культури, волелюбності; засудження негативних соціальних явищ українського суспільства кінця XVIII ст. (паразитизму, жорстокості, п'янства, хабарництва).

6) Боги:

Земні герої:

Юнона – богиня шлюбу
(«суча дочка
розкудкудакалась, як
квочка»);

Венера – мати Енея, богиня
кохання;

Меркурій – бог торгівлі;

Еол – бог вітру;

Нептун – бог морів та
океанів;

Плутон – бог підземного
царства;

Вулкан – бог вогню.

Еней, «парубок моторний»,
«завзятий бурлака», «гульвіса»;
Анхіз, його батько;
Низ і Евріал, друзі-троянці;
цариця Дідона;
пророчиця Сивілла;
цариця Церцея, «люта чарівниця»,
праобраз Катерини II;
цар Латин;
Амата, дружина Латина;
Лавінія, дочка Латина;
Турн, цар рутулців;
троянці, українські бурлаки, козаки.

- 7) Троя, Карфаген, Сицилія, пекло, Італія, Латинська земля, Рим, Кумська земелька, р. Латія, р. Тібр, р. Стікс.
- 8) Кінець XVIII ст., після зруйнування української «Трої» (Запорозької Січі).
- 9) Ліро-епос.
- 10) Бурлескно-травестійна поема

-
- 1798р. – вийшли у Петербурзі три частини «Енеїди» на «малоросійському язичу», написані живою народною мовою (саме «Енеїда» засвідчила існування народу і мови).
 - Тарас Шевченко називав І. Котляревського «батьком», пророкував йому безсмертя у вірші «На вічну пам'ять Котляревському»: «Будеш, батьку, панувати, поки живуть люди, поки сонце з неба сяє, тебе не забудуть».
 - Над «Енеїдою» працював 30 років із перервами.
 - Складається з 6 частин.
 - Наслідував Вергілія, давньоримського поета.
 - «Енеїда» - енциклопедія із народознавства, старожитності народу.
 - Про високе – низько, про низьке – високо.
 - О. Гончар про «Енеїду»: «Це справжня весняна повинь народної мови, що звільнилась від церковної, книжної мови, кожне слово – скарби живої думки народу».

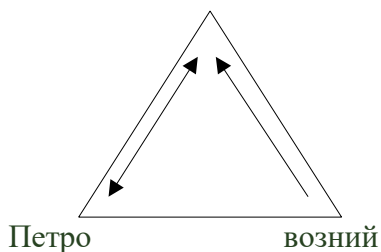
- Є.Сверстюк про І. Котляревського: «Зі своїм запорозьким бурлацтвом він самовільно влетів у метушливий світ олімпійських маскарадів, його сміх розітнувся голосною луною».
- Про І. Котляревського: «Він зробив цю м'яку, виразну, сильну, багату мову літературною, і українська мова ... залунала так голосно, що її звуки рознеслися по всій Росії».

«Наталка Полтавка»

- 1) Іван Котляревський.
- 2) –
- 3) –
- 4) Класицизм, частково сентименталізм.
- 5) Зображення життя й побуту українських селян на початку ХІХст.; кохання української дівчини-селянки, яка відстоює своє право на щастя (у цьому новаторство Котляревського).
- 6) Наталка («Золото – не дівка!», «не багата я і проста, але чесного роду», «моє багатство – моє добре ім'я»), мати Горпина Терпилиха, Петро, Микола, возний Тетерваковський (говорить суржилом), виборний Макогоненко.
- 7) Полтавщина, село біля річки Ворскла, згадується Тамань.
- 8) Початок ХІХст.
- 9) Драма.
- 10) Соціально-побутова драма (за визначення І.Котляревського – «малоросійська опера у двох діях»).

- 1819р. – час написання драми і початок театрального мистецтва в Україні.
- І. Карпенко-Карий: «Наталка Полтавка» - праматір українського народного театру, зразок народної поезії в драматичній драмі».
- Герої твору заявляють: «Де злагода в сімействі, де мир і тишина, щасливі там люди, блаженна сторона».
- І.Котляревський запозичив у Г. Сковороди пісню «Всякому місту – звичай і права», співає возний.
- 22 пісні в п'єсі.
- Дія відбувається протягом одного дня.
- Зав'язка: зустріч Наталки з возним, який пропонує їй вийти заміж за нього.
- 1890р. – М.Лисенко написав музичне оформлення до п'єси, а першу музичну інтерпретацію зробив – А.Барсицький у 1834р.
- «Сердечнеє діло»

Наталка

«Катерина»

- 1) Тарас Григорович Шевченко, основоположник НУЛ (нової української літератури), знакова особистість для української нації, художник, поет, мислитель, національний пророк, «Кобзар», «Дармограй», «Перебендя».
- 2) В.А.Жуковському.
- 3) Кирило-Мефодіївське братство.
- 4) Романтизм.
- 5) Зображення трагічної долі жінки-покритки і дитини-безбатченка у кріпосному суспільстві.
- 6) Катерина (образ України), її батьки, москаль Іван (горе, що несе панство), син Івась (довіра), кобзар, лісники.
- 7) –
- 8) Перша половина ХІХст., часи кріпацтва, рання творчість (1838-1843рр.) поета.
- 9) Ліро-епос.
- 10) Соціально-побутова поема.

- 1) Тарас Григорович Шевченко.
- 2) Якову де Бальмену (загиблий друг Шевченка, «добрий», «незабутній», «випив з московської чаші московську отруту»).
- 3) Кирило-Мефодіївське братство.
- 4) Реалізм.
- 5) Зображення загарбницької політики російського самодержавства, реакційної ролі церкви, яка освячувала кровопролиття народів Кавказу.
- 6) Ліричний герой, Прометей (образ народу, що символізує нездоланність горців), орел (образ російського самодержавства), горець, колонізатор.
- 7) Кавказ.
- 8) Перша половина ХІХст., часи кріпацтва, період «трьох літ» (1843-1847рр..).
- 9) Ліро-епос.
- 10) Сатирично-політична поема.

-
- Іван Франко про поему: «...це огниста інвектива (гостре сатиричне викриття окремих осіб чи явищ) проти темного царства».
 - Своєрідність композиції –обрамлення: Прометей, орел.
 - Афоризми: «Борітеся – поборете!», «Не вмирає душа наша, не вмирає воля».
 - «Сибір несходима».

«І мертвим, і живим, і ненарожденним...»

мертві (поміщики, кріпосники), живі (українська інтелігенція), ненарожденні (простий народ, що не готовий до участі у боротьбі)

- 1) Тарас Григорович Шевченко.
- 2) Епіграф із Біблії: «Коли хто говорить: люблю Бога, а брата свого ненавидить – брехня це».
- 3) Кирило-Мефодіївське братство.
- 4) Реалізм.
- 5) Критика української еліти, яка зневажає український народ, показ змодельованого образу національної еліти, якою вона повинна бути; правду треба шукати на власній землі, силу – спираючись на свій народ, справжню волю можна здобути в єднанні з ним, інтелігенція України повинна бути разом із народом, просвіщати його, писати українську історію і зберігати культуру.
- 6) Ліричний герой звертається до величезного адресата: «мертвих», «живих», «ненарожденных»; він – то пророк, то юродивий, то апостол-проповідник, але все-таки поет, громадянин, патріот.
- 7) –
- 8) Перша половина ХІХст., часи кріпацтва.
- 9) Ліро-епос.
- 10) Послання-поема.

Афоризми

- В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля.
- Нема на світі України, немає другого Дніпра.
- Одцурається брат брата і дитини мати.
- Якби ви вчилися так, як треба, то й мудрість би була своя.
- І чужому навчайтесь, й свого не цурайтесь.
- Обніміте ж, брати мої, найменшого брата.

«Сон»

- 1) Тарас Григорович Шевченко
- 2) Епіграф із Біблії: «Дух істини, його ж світ не може прийняти, якщо не бачить його, якщо не знає його». Підзаголовок – «комедія»; автор вказує на спосіб відображення дійсності у творі.
- 3) Кирило-Мефодіївське братство.
- 4) Реалізм.
- 5) Зображення справжньої суті російського імперського режиму.
- 6) Ліричний герой, Микола І («високий», «сердитий», «медвідь»), його дружина («тонка», «довгонога», «мов та чапля скаче, бадьориться», «мов опеньок засушений», «сердешне, хита головою»), панство («кабани годовані, пикаті, пузаті»), згадується Петро І («первий розпинав Україну»), Катерина II («вторая доконала вдову-сиротину») («Кати! Кати! Людоїди! Наїлись обоє! Накрали!»), лакей-землячок.
- 7) Україна, Сибір, Петербург.
- 8) Перша половина ХІХст., часи кріпацтва.
- 9) Ліро-епос.
- 10) Сатирично- політична поема.

-
- Реакція російського царя на твір: «Він ворог мій і дому мого» і 10 років заслання.
 - І.Франко назвав поему «Сон» «сміливим маніфестом слова проти темного царства, першим у Росії сміливим і прямим ударом на гниль і неправду кріпацтва».
 - І.Франко: «сцена генеральського мордобиття» (кульмінація твору, змалювання за допомогою гротеску).
 - Форма сну.

«Як умру, то поховайте»

(із збірки «Три літа»)

- 1) Тарас Григорович Шевченко.
- 2) –
- 3) Кирило-Мефодіївське братство.
- 4) Реалізм.
- 5) Заклик до повалення експлуататорського ладу і розбудови нового вільного суспільства.
- 6) Ліричний герой.
- 7) Вкраїна, Дніпро.
- 8) Перша половина ХІХст., часи кріпацтва.
- 9) Громадянська лірика.
- 10) Ліричний вірш.

-
- Форма-монолог.
 - Експозиція: «Як умру...»
 - Зав'язка: «Як понесе з України кров...»
 - Кульмінація: «Вставайте...»
 - Розв'язка: «І мене не забудьте пом'янути...»

«Чорна рада»

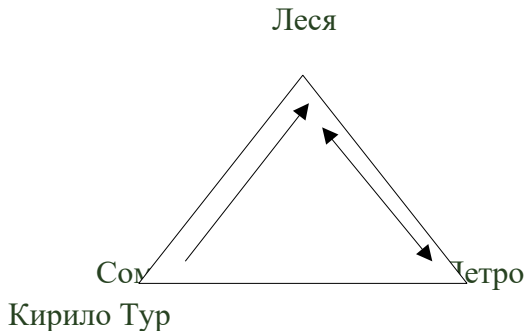
- 1) Пантелеймон Куліш, письменник, перекладач (перший повний переклад Біблії українською мовою), літературний критик, етнограф, історик, мовознавець.
- 2) Підзаголовок – «Хроніка 1663».
- 3) Кирило-Мефодіївське братство.
- 4) Романтизм.
- 5) Зображення історичних подій у Ніжині 1663 року – гетьманських виборів; заклик до єднання, цілісності України; утвердження думки про необхідність національної злагоди українців.
- 6) Історичні: Яким Сомко, Іван Брюховецький, Павло Тетеря – учасники боротьби за гетьманську булаву, Золотаренко, масковський князь Гагін, Вуяхевич. Вигадані: полковник і панотець Шрам (Чепурний – справжнє прізвище), його син Петро, Михайло Черевань – господар хутора Хмарище, Череваниха, Леся, божий чоловік, Василь Невольник, Кирило Тур («козак із Запорозжя», «здоровенний козарлюга», «опасистий»), Богдан Чорногор, Пугач, Білозерець, Сурмач, Гвинтовка (господар іншого хутора, брат Череванихи), його дружина польська княгиня.

- 7) Хутір Хмарище, Київ, урочище Романовський Кут, Ніжин.
- 8) 1663р., друга половина XVIIст., доба Руїни – час «козацької неслави».
- 9) Епос.
- 10) Перший історичний роман, роман-хроніка.

-
- І.Франко: «Найкращий твір історичної прози в українській літературі».
 - Т.Шевченко: «...спасибі за «Чорну раду»...спасибі, дуже добре ти зробив, що надрукував по-нашому».
 - Джерелом для написання роману послужили літописи Самовидця (назву придумав сам Куліш) і Граб'янки (описано хроніку подій у Ніжині 1663 року).
 - Хутір Хмарище («садок вишневий коло хати») – ідеал натурального життя людини в гармонії із природою і совістю.
 - Чорна рада, тому що центральним образом у романі є чернь.
 - Композиційним прийомом є образ дороги.
 - «Чорна рада» – роман Вальтер-Скоттівського типу.
 - Дві сюжетні лінії: історична (політична), особиста (любовна).

Композиція

- ✓ Експозиція: зображення історичної епохи, знайомство з головними героями.
- ✓ Зав'язка: прагнення Шрама підтримати на раді Сомка, подолати розбрат і безлад серед козацтва.
- ✓ Кульмінація: проведення Чорної ради: Брюховецький гетьман, Сомко – в'язень.
- ✓ Розв'язка: смерть Сомка, Шрама; одруження Петра і Лесі.
- ✓ І.Шрам: «Як треба рятувати Україну, байдуже мені і літа й рани, оновиться, яко орля, юність моя».
- ✓ Кирило Тур «про славу думає, а не про те, щоб ціла була голова на плечах».

«Кайдашева сім'я»

- 1) Іван Нечуй-Левицький (Левицький), письменник, один із перших перекладачів Біблії українською мовою.
- 2) –
- 3) –
- 4) Реалізм.
- 5) Зображення реалістично-трагічних картин життя та психології українських селян у перші десятиріччя після реформи 1861 року на прикладі однієї родини.
- 6) Родина Кайдашів: Омелько Кайдаш, Маруся, його дружина («пані економша», «стояла у Мотрі над душею, наче осавула на панщині»), двоїста натура; сини: Карпо, Лаврін; невістки: Мотря («серце з перцем»), Мелашка; родини Довбушів і Балашів, баба Палажка, баба Параска.
- 7) Село Семигори на Богуславщині, згадуються Западинці, Дешки, Київ.
- 8) 1879р., час дії горезвісних Валуєвського циркуляру та Емського указу, що забороняли розвиток української культури, зокрема літератури; пореоформені часи.
- 9) Епос.
- 10) Реалістична, соціально-побутова, гумористично-сатирична повість (повість-хроніка).

І.Франко про І.Нечуя-Левицького: «...се великий артист зору, се колосальне, усеобіймаюче око України».

- І.Франко: «Кайдашева сім'я» належить до «найкращих оздоб українського письменства».
- В. Панченко: «Кайдашева сім'я» – моральна катастрофа української родини».
- Є.Гуцало: «Кайдашева сім'я» – арена людських пристрастей».
- І.Франко: «Кайдашева сім'я» – сміх скрізь сльози».
- І.Франко: «Кайдашева сім'я» – гірка картина розпаду українського патріархалізму під впливом індивідуалістичних змагань кожного її члена».
- В основу повісті лягло життя родини Мазурів із села Семигори.
- Про родину Кайдашів: «Їм не до сміху, оскільки вони учасники великої родинно-побутової війни, якій не видно кінця».

Композиція: 9 частин, сюжет розгортається за принципом нагнітання епізодів та сцен, діалоги і монологи рухають сюжет.

- Кульмінаційних моментів кілька: сварки за мотовило, яйця, курку, кухоль (Мотря виколола око Марусі), грушу. Усі вони призводять до порушення споконвічних етичних норм народної моралі.
- Розв'язка: всихання груші.
- У сім'ї Кайдашів головною була Маруся.
- М.Коцюбинський: «Яка прекрасна мова! Читав – наче погожу воду у спеку пив. Яке знання народних звичаїв, народного життя».

«Хіба ревуть воли, як ясла повні»

- 1) Панас Мирний (Рудченко), «корифей української прози», Іван Білик (Рудченко), брат, співавтор.
- 2) –
- 3) –
- 4) Реалізм.
- 5) Зображення майже 100-літньої історії (від катеринівських часів до скасування кріпацтва й переформеного періоду) села Піски і долі правдошукача-бунтаря, «пропащої сили» Чіпки Варениченка.
- 6) Чіпка («дуже палкий погляд, бистрий, як блискавка»), його мати Мотря, батько Іван Вареник (Притика, Остап Хрущ, Хрущов), баба Оришка, Грицько Чупруненко («хазяїн») – друг дитинства, його дружина Христя; псевдодрузі: Лушня, Матня, Пацюк; Максим Гудзь, Явдоха, їхня дочка Галя (дружина Чіпки), «польова царівна»; чиновництво: голова повіту Кряжов, судовий секретар Чижик, становий Дмитренко; пан Бородай, пани Польські, писар Порох, дід Улас.
- 7) Село Піски.
- 8) Друга половина ХІХст., переформений період.
- 9) Епос.
- 10) Соціально-психологічний роман (роман з народного життя), монументально-селянська епопея.

-
- О.Гончар про І.Нечуя-Левицького: «Перший симфоніст української прози».
 - М.Наєнко: «Роман цей справді – народний твір, це вже не просто пісня про наше гірке безталання, а велична симфонія».
 - Це народний роман на основі щирого реалізму.
 - Назву взято із Біблії «Книга Йова».
 - О.Білецький: «Будинок з багатьма прибудовами і надбудовами» (через композиційну складність).
 - Роман написаний на основі нарису «Подоріжжя від Полтави до Гадячого» (письменник почув розповідь від хлопчика-візника про Василя Гнидку, який вирізав сім'ю заможного козака і був засуджений до каторги).
 - Перша назва твору – «Пропаща сила».
 - Воли – алегоричний образ знедоленого селянства.
 - Про Чіпку:
 - ✓ «життєпис злочинця на широкому суспільному тлі»;
 - ✓ «козак у ньому починається від батька, материн характер пояснює прив'язаність до Галі й до землі»;
 - ✓ життя Чіпки можна охарактеризувати: «добрими намірами викладена дорога до пекла»

«Мартин Боруля»

- 1) Іван Карпенко-Карий (Іван Карпович Тобілевич), драматург, один із засновників «театру корифеїв» (провідних діячів); (на чолі був Марко Кропивницький, створено 1882 року).
- 2) –
- 3) Театр корифеїв.
- 4) Реалізм.
- 5) Сатиричне зображення заможної верхівки села, що в гонитві за дворянськими привілеями ігнорує здорові моральні цінності; дворянство як міф про краще життя.
- 6) Заможний хлібороб Мартин Боруля («я не бидло, а син мій не теля»), його дружина Палажка, син Степан, донька Марися, багатий шляхтич Гервасій Гуляницький, його син Микола, реєстратор з ратуші Націєвський, повірений Трандалєв, чиновники Протасій Пеньонжка і Матвій Дульський, наймити Борулі – Омелько («клаповуха собака»), Трохим; дворянин Красовський.
- 7) –
- 8) Друга половина ХІХст. 1886 р.
- 9) Драма.
- 10) Комедія (за визначенням автора, «комедія в 5-ти діях»).

-
- І.Франко про І. Карпенка-Карого: «Він був одним з батьків новочасного українського театру, визначним артистом, великим драматургом».
 - І. Карпенко-Карий: «Сцена ж мій кумир, театр – священний храм для мене».
 - В основі сюжету – справжній факт із життя родини Тобілевичів: батько Карпо Адамович, який тривалий час служив управителем поміщицьких маєтків, вирішив домогтися визнання свого роду дворянським.
 - Тобілевич – Тебілевич – Тубілевич.
 - Сюжет твору – своєрідна національна версія комедії Мольєра «Міщанин-шляхтич».

«Чого являєшся мені у сні» (збірка «Зів'яле листя»)

- 1) Іван Франко, Каменяр, письменник, викладач, журналіст, науковець, громадський діяч, до 100 томів написаного, людина-університет («універсальний геній»), титан праці, «академія в одній особі», «духовний провідник нації», «лірик високої проби» (за Коцюбинським).
- 2) –
- 3) –
- 4) Модернізм, неоромантизм.
- 5) Нерозділене кохання.
- 6) Ліричний герой звертається до гордої і неприступної жінки у формі монологу.
- 7) –
- 8) Кінець ХІХст.
- 9) Інтимна лірика.
- 10) Романс (популярна народна пісня), ліричний вірш.

-
- Поезія має автобіографічні мотиви.
 - Вірш став популярним романсом, музику написав композитор Данькевич.
 - Монолог-сповідь складається з 3-ох частин: І і II – починаються риторичним запитанням, III – риторичним запереченням.
 - Для вірша характерні нерівноскладові рядки.

«Мойсей»

- 1) Іван Франко.
- 2) Підзаголовок «поема».
- 3) –
- 4) Модернізм, неоромантизм.
- 5) Зображення «смерті Мойсея, як пророка, не признаного своїм народом»; взаємини вождя й народу.
- 6) Ліричний герой, Мойсей, князь конюхів Єгошуа, Єгова, єврейський народ, супротивники Мойсея Датан й Авірон, демон пустелі Азазель, Оріон (велетень-сліпець), хлопчик-поводир.
- 7) Палестина, Ізраїль, Єгипет, Близький Схід.
- 8) –
- 9) Ліро-епос.
- 10) Філософська поема-притча.

-
- Пролог написаний терциною, поема – катреном.
 - Д.Павличко про І. Франка: «...універсальний геній, що зарядив поневолену українську націю державотворчою енергією, ...стоїть у самому центрі нашого дня».
 - В основі поеми лежить біблійний сюжет.

- Позасюжетний елемент – біблійна притча про терен.
- Ю.Шевельов: «Мойсей – це другий заповіт української літератури».
- О.Білецький: «Мойсей Франка – заповіт українському народові».
- Поштовхом до створення у поемі образу Мойсея була скульптура Мікеланджело.
- М.Коцюбинський: «У своїй убогій хаті сидів він за столом і плів рибацькі сіті, як бідний апостол. Плів сіті і писав поему «Мойсей»... Душу мою він полонив своєю поемою».
- І.Франко: «Я всього-на-всього був слугою свого народу, його пастухом і, як Мойсей, 40 років виводив свій народ з пустелі, з темряви і злиднів на широку свідому світову щасливу дорогу».
- Про Мойсея: «Все, що мав у житті, він віддав для одної ідеї, і горів, і яснів, і страждав, і трудився для неї».

«Захар Беркут» (Образ громадського життя Карпатської Русі в XIIIст.)

- 1) Іван Франко.
- 2) Епіграф: «Дела давно минувших дней, преданья старины глубокой...» (А.С.Пушкин).
- 3) –
- 4) Реалізм.
- 5) Зображення боротьби карпатської громади проти нашествия монголів 1241р.; возвеличення мужності та патріотизму мешканців Карпатської Русі, засудження підступності та зради.
- 6) Старійшина громади Захар Беркут, син Максим, боярин Тугар Вовк, його дочка Мирослава, ватажок монгольського війська Бурунда-бегадир, Митько Вояк, хан Пета, тухольці, монголи, князь Данило Романович (Галицький).
- 7) Село Тухля, Тухольщина, Карпати, р. Калка.
- 8) 1241р. XIIIст., боротьба українського народу проти монгольського нашествия, княжа доба.
- 9) Епос.
- 10) Історична повість.

-
- Священний для тухольців камінь «сторож».
 - Легенда про царя велетнів і Марену – богиню смерті.
 - У 2019 році за повістю знято американсько-український художній фільм режисером Ахтемом Сеїтаблаєвим і Джоном Вінном).

«INTERMEZZO»

- 1) Михайло Коцюбинський, Великий Сонцепоклонник, письменник, прозаїк, імпресіоніст.
- 2) Кононівським полям.
- 3) «Літературні суботи», представник «Братства тарасівців».
- 4) Модернізм, імпресіонізм.
- 5) Служіння митця суспільству, його відносини з суспільством; змалювання проблем соціального і психологічного характеру через внутрішній етичний конфлікт між громадянським обов'язком та втомою; перебування героя на відпочинку.
- 6) Негативні: Моя втома, Залізна рука города (потяг, який везе митця), Людське горе. Позитивні: Сонце (сила, енергія), Ниви у червні, Жайворонки, Зозуля. Нейтральні: Три білі вівчарки (Пава – дворянство, Трепов – жандармерія, Оверко – принижене селянство), Я (ліричний герой), селянин.
- 7) Панський маєток біля села Кононівки на Полтавщині.
- 8) Початок ХХст., події після революції 1905 року.
- 9) Епос з елементами драми (перелік дійових осіб на початку твору) і лірики (Я, його емоції).
- 10) Психологічна новела.

-
- «Intermezzo» з італійської – «пауза», «перепочинок»

Про «Intermezzo» : - «урочиста пісня сонцю.

- «твір-ода життю, природі, сонцю».
- «поезія в прозі».
- «потік свідомості».

- О.Логвиненко: «...письменник сонячний. І не тільки тому, що «носив у душі сонце», як сам про себе казав,...уся його проза... - це світлий відкритий простір для душі та духу».
- «Літературні суботи» – літературні читання молодих талантів, що збиралися на квартирі М.Коцюбинського.
- Новела має автобіографічний характер.
- Композиційною особливістю є розповідь від першої особи у формі монологу.
- Дійові особи – це не люди, а почуття, що ведуть боротьбу в душі героя.
- «INTERMEZZO» - це синтез різних видів мистецтв – музики (назва, звукові образи, метафори, що викликають музичні асоціації), живопису (описи природи вражають мальовничістю), театру (дійові особи, окремі драматичні сцени).
- Кульмінація – зустріч Я із селянином, який заздрить сусідові, що втратив 5-ох дітей і вже не мусить хвилюватися чим їх годувати.
- С.Єфремов про М. Коцюбинського: «Справжній аристократ духа».

«Тіні забутих предків»

- 1) Михайло Коцюбинський.
- 2) –
- 3) «Літературні суботи», представник «Братства тарасівців».
- 4) Модернізм, поєднання імпресіонізму та неоромантизму.
- 5) Зображення життя гуцулів у Карпатах на межі XIX-XXст. у гармонії з природою, традиціями та звичаями; поєднання язичницьких і християнських вірувань.
- 6) Іван Палійчук, Марічка Гутенюк («діти природи»), Іванова дружина Палагна, мольфар-сусід Юра, ватаг Микола, гуцул Семен, відьма Хима, щезник (злий дух, лісовик), чугайстир (білий селень) арідник (злий дух, чорт), нявка .
- 7) Гуцульщина, р.Черемош, Чорногора, Бескид; автор збирав матеріал для повісті у с.Криворівні.
- 8) Межа XIX-XXст.
- 9) Епос.
- 10) Повість.

-
- Ця повість співзвучна із Шекспіровою «Ромео і Джульєтта»; Марічка та Іван – «українські Ромео і Джульєтта».
 - У середині 60-х років XXст. за повістю знятий фільм кінорежисером С.Параджановим.

- Твір має багато спільного із «Лісовою піснею».
- Наявний мандрівний сюжет.
- Коломийки – композиційний прийом (складала Марічка).
- А.Крушельницький: «Тінями забутих предків»
М.Коцюбинський поставив в українському
письменстві пам'ятник Гуцульщині».

«Камінний хрест»

- 1) Василь Стефаник, письменник, майстер психологічної новели.
- 2) –
- 3) Покутьська трійця (Василь Стефаник, Лесь Мартович, Марко Черемшина).
- 4) Модернізм, експресіонізм.
- 5) Еміграція за океан галицького селянства на межі XIX-XXст. (прощання хлібороба Івана Дідуха із сусідами у зв'язку з виїздом до Канади).
- 6) Іван Дідух (Переломаний)(прообраз – русівський селянин Степан Дідух, що напередодні виїзду до Канади дійсно спорудив на горбі камінний хрест), його дружина Катерина (Іваниха), їхні діти, кум Михайло, кума Тимофіха, Яків, односельці.
- 7) Село, Канада.
- 8) Межа XIX-XXст.
- 9) Епос.
- 10) Психологічна новела (за визначенням автора, «студія», тобто художнє дослідження душі головного героя).

-
- Хрест – символ багатостраждального життя.
 - Особливість сюжету – тривала експозиція.
 - О.Кобилянська до Стефаника: «Страшно сильно пишете ви».
 - Леся Українка до Стефаника: «Він 2-3-ма штрихами надзвичайно яскраво зображує нам цілі драми».
 - І.Франко: «Його новели, як найкращі народні пісні, в яких нема риторики, ані сентиментальності, а тільки голе просте непідфарбоване життя, сумна дійсність, але оздоблена золотом найправдивішої поезії».
 - Завдяки М.Коцюбинському і В.Стефаникові українська література в жанрі малої форми увійшла в світову.
 - Дивацтва Дідуха: до церкви ходив лише раз на рік – на Великдень, їв на лаві, а не коло столу, коні жалів більше, ніж себе.
 - Танець головних героїв – кульмінація новели.

«Valse melancolique»

- 1) Ольга Кобилянська, «гірська орлиця», «левиця», «пишна троянда в саду української літератури» (за М.Старицьким), «царівна української літератури», письменниця, починала писати німецькою, феміністка (феміністичним рухом керувала Наталя Кобринська, подруга).
- 2) Підзаголовок – Фрагмент.
- 3) Товариство руських жінок на Буковині.
- 4) Модернізм, неоромантизм.
- 5) Зображення життя жінок-інтелектуалок, які прагнуть краси в житті; музика, мистецтво та їх вплив на людину; доля талановитого митця.
- 6) Софія Дорошенко (піаністка), Марта (вчителька), Ганна (художниця), «власитель дому» (орендатор квартири); служниця Катерина (стара жінка, що обслуговувала дівчат); мати і вуйко Софії, професор, молодий технік з жінкою, син Марти, син Ганни.
- 7) Відень, Рим, Італія.
- 8) Кінець ХІХст.
- 9) Епос.
- 10) Музична новела.

-
- Софія Дорошенко найбільш подібна до Ольги Кобилянської.
 - Розповідь ведеться від першої особи.
 - Поштовхом до написання новели стали не прості стосунки з О.Маковеем.
 - Новела має автобіографічний характер.
 - Героїні новели – жінки європейського типу.
 - У 1990 році Б.Савченко за новелою зняв фільм «Меланхолійний вальс».
 - Лейтмотивом звучить твір Шопена.
 - Оповідач Марта.
 - Ключові образи: «тріснута струна», «рояль», «штука» (малярство Ганнусі).
 - Софія помирає, бо стається серцевий напад через одруження дядька, який не піклуватиметься про неї та її майбутнє – навчання в консерваторії.

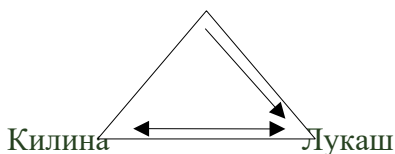
«Лісова пісня»

- 1) Леся Українка (Лариса Петрівна Косач), «Дочка Прометея», драматург, перекладач, поет.
- 2) Драма-феєрія в 3-ох діях.
- 3) –
- 4) Модернізм, неоромантизм.
- 5) Зображення світу людини і світу природи в їх гармонійних і суперечливих взаєминах, краса Полісся, боротьба буденщини з духовністю: провідна думка: «Ніяка туга краси перемагати не повинна».
- 6) Мавка, Перелесник, Лісовик, Водяник, Русалка Польова, Злидні, «Той, що греблі рве», «Той, що в скалі сидить», Доля, Куць, Потерчата, Пропасниця, Лукаш, його мати, дядько Лев, Килина, її діти, хлопчик.
- 7) У лісі («старецький предковичний ліс на Волині»), біля Лукашевої хати.
- 8) Початок ХХст. (1911р.)
- 9) Драма.
- 10) Драма-феєрія – казкова, фантастична, міфічна (проблемно-філософська драматична поема).

-
- М.Рильський: «Зовсім осібно, як чарівний завітаний острів, височіє у творчій спадщині «Лісова пісня».
 - М.Рильський: ««Лісова пісня» - діамантовий вінець Лесі Українки».

- Л.Новиченко: «Лісова пісня» - поезія рідної природи сприйнятої через фольклорні образи, поезія мрії про щасливе, гармонійне красиве життя».
- Леся Українка: «Писала я її дуже недовго, 10-12 днів, бо такий уже був непереможний настрій, але після неї я була хвора і досить довго приходила до пам'яті».
- У драмі оспівано красу Полісся.
- Джерело написання – народна творчість.
- Дія поеми відбувається протягом року:
 - ✓ провесна – пробудження кохання;
 - ✓ весна – його розквіт;
 - ✓ пізнє літо – зрада Лукаша;
 - ✓ осінь-зима – смерть Лукаша.
- Наявні метаморфози (Лукаш – Вовкулака, Килина закликає Мавку, перетворює її на вербу).
- Дядько Лев великий природолюб.
- Гімн красі природи і людини.
- Ідея: «Ні, я жива! Я вічно буду жити! Я в серці маю те, що не вмирає!» – нездоланність життя, невмирущість мрії людини.

Мавка

«Contraspempero» (Без надії сподіваюсь)

- 1) Леся Українка (Лариса Петрівна Косач), «Дочка Прометєя», драматург, перекладач, поет, «співачка досвітніх вогнів».
 - 2) –
 - 3) –
 - 4) Модернізм, неоромантизм, символізм.
 - 5) Заперечення тужливих настроїв проти природної молодості; оптимізм людини за будь-яких життєвих обставин.
 - 6) Лірична героїня.
 - 7) –
 - 8) Кінець XIX-поч.XXст.
 - 9) Лірика, медитативна, особиста, філософська.
 - 10) Ліричний вірш.
-

- І.Франко: «Чи не самотній чоловік на сучасну соборну Україну».
- І.Франко: «З часу Шевченкового «поховайте та вставайте» Україна не чула такого гарячого заклик, як із вуст її слабосилої, хорої жінки».
- Має латинський заголовок.
- Наявний міфологічний образ Сізіфоваї праці.
- Художній образ – антитеза, оксиморон.

«Блакитна панна»

- 1) Микола Вороний, поет, театрознавець, автор «театру корифеїв», «мрійливий лицар захмарного князівства»; тримав курс на Європу (псевдоніми: Арлекін, Віщий Олег, Сіріус, Кіндратович, Микольчик).
- 2) –
- 3) «Театр корифеїв» → «Розстріляне відродження» (1934р.)
- 4) Модернізм, символізм.
- 5) Возвеличення краси природи та єдність її з мистецтвом; гімн весняній природі, молодості, натхненню.
- 6) Лірична героїня (Блакитна Панна), символ весни.
- 7) –
- 8) Початок ХХ ст., 20 рр. ХХ ст., час розквіту українського відродження.
- 9) Лірика, пейзажна.
- 10) Ліричний вірш.

-
- О.Білецький: «Він дійсно піонер, прокладач нових шляхів».
 - І.Лучук: «Перший правдивий модерніст української поезії».
 - М.Вороний: «Моя девіза йти за віком і бути цілим чоловіком».
 - У вірші автор поєднує зорові («прозорі шати»), слухові («земля виспіває»), запахові («весна запашна») образи.
 - Використовує біблійну урочисту лексику: «Осанна!», мистецькі терміни: арабески, камеї, фрески, гротески.

«Чари ночі»

- 1) Олександр Олесь (Олександр Іванович Кандиба), поет, «бард національного відродження», найпопулярніший український лірик, майстер віршованої форми і легких граціозних пісень (І.Франко).
- 2) –
- 3) –
- 4) Модернізм, символізм.
- 5) Захоплення красою життя і красою кохання.
- 6) Ліричний герой.
- 7) –
- 8) 20-ті рр. XX ст., часи розквіту українського відродження.
- 9) Інтимна лірика.
- 10) Романс (популярна народна пісня).

-
- Наявні вітаїстичні (життєствердні мотиви): уславлення кохання, життя швидкоплинне, тому потрібно цінувати кожен його мить.
 - Згадується Фауст.
 - Вірш побудований на паралелізмі (людина-природа), оксиморонах, контрастах.

«О слово рідне, орле скутий»

- 1) Олександр Олесь.
- 2) –
- 3) –
- 4) Модернізм, символізм.
- 5) Любов до рідної мови і заклик до її збереження.
- 6) Ліричний герой.
- 7) –
- 8) ХХ ст. (20 рр.), часи розквіту українського відродження.
- 9) Лірика патріотична.
- 10) Ліричний вірш – медитація (історично-філософське осмислення ролі рідного слова, митця в історичній долі народу).

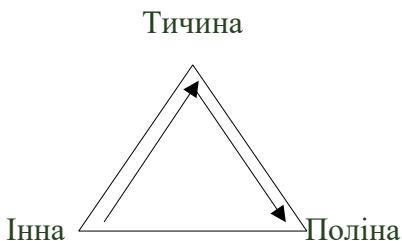
-
- О.Олесь: «Я марив лицарем явитись перед вами, гінцем і вісником життя».
 - Меч («будь мечем моїм») – символ войовничої грані українського слова.
 - Сонце – символ миролюбної, окриленої, творчої грані.
 - Українське слово названо «скутим орлом» в умовах імперії.

«О панно Інно»

- 1) Павло Тичина - поет, «придворний поет», «сонячний кларнетист», «дивний мрійник з очима дитини і розумом філософа».
- 2) –
- 3) ГАРТ → ВАПЛТЕ, що перейшло в «Пролітфронт».
- 4) Модернізм, символізм, кларнетизм.
- 5) Нестерпна туга за втраченим коханням, поєднана зі світлим спогадом про нього.
- 6) Ліричний герой, панна Інна, її сестра Поліна.
- 7) –
- 8) 20 рр. XX ст., часи розквіту українського відродження.
- 9) Лірика інтимна.
- 10) Ліричний вірш.

-
- Вірш присвячений першому коханню юного Тичини до Поліни Коновал, але дівчина не відповіла взаємністю; переживши нерозділене кохання, пише вірш і дарує Полініній сестрі Інні.
 - 1918р. – збірка «Сонячні кларнети».
 - Кларнетизм – поєднання зорових, слухових, поетичних образів.

- Музичність заповонила все його світосприйняття, і саме слово зробилося шляхом до виявлення звуку, який народжує думки і почуття.
- О.Гончар: «Він – це шукання й шукання, праця й вимогливість, і вміння з безконечного плину образів відібрати найсвітліший, наймісткіший, наймузичніший».
- Вірш став романсом, музику написав В.Морозов.
- Є.Маланюк: «Від кларнета твого пофарбована дудка зосталась».
- В.Стус: «Без сумніву геніальний поет. І геніальний блазень. «Живіший від усіх живих і мертвіший мертвих»; «В історії світової літератури, мабуть, не знайдеться іншого такого прикладу, коли б поет віддавав половину свого життя високій поезії, а половину – нещадній боротьбі зі своїм геніальним обдаруванням».
- Наявні авторські неологізми: «дитинно», «злото цінно».

«Ви знаєте, як липа шелестить?»

- 1) Павло Тичина - поет, «придворний поет», «сонячний кларнетист», «дивний мрійник з очима дитини і розумом філософа».
- 2) –
- 3) ГАРТ → ВАПЛІТЕ, що перейшло в «Пролітфронт».
- 4) Модернізм, символізм, кларнетизм.
- 5) Світле й радісне почуття кохання весняної ночі.
- 6) Ліричний герой.
- 7) –
- 8) 20pp. XX ст., часи розквіту українського відродження.
- 9) Лірика інтимна.
- 10) Ліричний вірш.

-
- Вірш своїм вітаїстичним (життєствердним) пафосом перегукується із романсом «Чари ночі» О.Олеся.
 - Вірш побудований на паралелізмі «природа-людина».

«Пам'яті тридцяти»

- 1) Павло Тичина - поет, «придворний поет», «сонячний кларнетист», «дивний мрійник з очима дитини і розумом філософа».
- 2) –
- 3) ГАРТ → ВАПЛТЕ, що перейшло в «Пролітфронт».
- 4) Модернізм, символізм.
- 5) Уславлення героїзму полеглих за незалежність України студентів (присвячено пам'яті героям Крут).
- 6) Ліричний герой, Каїн, «тридцятьмучнів-українців».
- 7) Аскольдова могила, Київ, Дніпро.
- 8) 29 січня 1918р., часи розквіту українського відродження.
- 9) Лірика громадянська (патріотична).
- 10) Ліричний вірш – реквієм, поетична епітафія.

-
- Згадка про Аскольдову могилу.
 - Кільцеве римування (обрамлення).
 - Каїн – образ братовбивці.
 - «30 мучнів-українців славних, молодих», «український цвіт – 300 студентів і козаків, що полягли під Крутами».

«У теплі дні збирання винограду»

- 1) Максим Рильський, поет, перекладач, літературознавець, «алхімік мудрих слів», «Еллін», «краси великий кондотьєр», «гоген і схимник», «життєлюб».
- 2) –
- 3) Неокласик; «П'ятірне гроно»: П.Филипович, М.Зеров (керівник), М.Рильський, М. Драй-Хмара, Ю.Клен.
- 4) Модернізм, неокласицизм.
- 5) Зображення першої зустрічі з дівчиною: зародження хмільного почуття кохання; гімн любові та молодості; гармонія людини і природи.
- 6) Він, Вона, Кіпріда (інше ім'я Афродіти, богині кохання).
- 7) –
- 8) 20рр. XX ст., часи розквіту українського відродження.
- 9) Лірика.
- 10) Неокласичний сонет (4+4+3+3).

-
- Кільцева композиція(обрамлення).
 - Використано сюжет з античної міфології – зустріч Одиссея і Кіпріди.
 - Збірка «Синя далечінь»
 - Художні образи: «лампада», «мули»

«Різдво»

- 1) Богдан-Ігор Антонич, поет, прожив 28 років, «малий хрущ на дереві нашої національної поезії, яке вросло глибоко в Шевченківську традицію», «поет весняного похмілля», «п'яний дітвак із сонцем у кишені», «закоханий в життя поганин».
- 2) –
- 3) –
- 4) Модернізм, сюрреалізм (авангардизм), продовжував і розвивав традицію неокласиків.
- 5) Возвеличення таїнства Різдвяного вечора (Різдва Христового), переплетення християнських та язичницьких мотивів.
- 6) Ліричний герой, Боже Дитятко, Божа Марія, «лемки у кресанях».
- 7) «У лемківським містечку Дуклі».
- 8) –
- 9) Лірика філософська.
- 10) Ліричний вірш.

-
- Образ місяця – проукраїнський язичницький символ Різдва, народження нового світу.
 - Розкриває біблійну легенду про народження Христа по-своєму: Бог не в яслах, а в саях, замість волхвів – лемки.

«Любіть Україну»

- 1) Володимир Сосюра, поет, «співець Донеччини», «співець кохання».
- 2) Юрію Кобилецькому.
- 3) –
- 4) Модернізм, неоромантизм.
- 5) Щира любов до рідної України; зображення поетичного образу України, її краси, величі.
- 6) Ліричний герой, юнак, дівчина.
- 7) Україна, Дніпро.
- 8) Часи Другої світової війни, 1944р.
- 9) Лірика громадянська, патріотична.
- 10) Ліричний вірш-послання (заклик).

-
- У 1951р. у газеті «Правда» надруковано вірш і за це Сосюру засуджено як буржуазного націоналіста.
 - Художні образи: «солов'їна Україна», «вишнева», «електровогні», «кривенькі тини», «трим канонад», «верби», пурпурові хмари.

«Я (Романтика)»

- 1) Микола Хвильовий (Фітільов), письменник, поет, прозаїк, публіцист, ініціатор літературних дискусій 1925-1928рр. під гаслом: «Геть від Москви! Дайош психологічну Європу!», «революціонер з голови до п'ят», «трагічний адепт», «основоположник справжньої нової прози».
- 2) «Цвітові яблуні» (назва новели М.Коцюбинського, його наслідував М.Хвильовий).
- 3) ВАПЛІТЕ (організатор) Розстріляне відродження (1933 р. вчинив самогубство).
- 4) Модернізм, імпресіонізм, вітаїзм.
- 5) Протистояння добра і зла в душі героя («чекіста і людини»), його роздвоєність («розкололося моє власне «Я»), зображення громадянської війни, в основі якої лежить руйнація, нівелювання родинних зв'язків, братовбивство; засудження більшовицького революційного фанатизму.
- 6) «Я», главковерх «чорного трибуналу», доктор Тагабат («холодний розумом», «із каменем замість серця»), дегенерат («вірний пес революції», «каторжник»), Андрюша («якщо розстрілять, завше мнеться»), мати «Я» («наївність, тиха жура і добрість безмежна», порівнюється з образом Божої Матері).

- 7) Фантастичний палац, будинок розстріляного шляхтича.
- 8) Роки громадянської війни.
- 9) Епос.
- 10) Психологічна новела.

-
- Вітаїзм (20pp. XXст.) – концепція повноправного життя українського відродження, в якому людина активна, сильна, здатна до боротьби.
 - Особливість композиції: лірико-романтичний зачин і три частини; розповідь від першої особи.
 - Образи новели: «тихі озера загірної комуни», версальці, інсургенти, Ігрек, Зет, чоловік у пенсне.
 - Роздвоєння ліричного героя між одвічним ідеалом любові та фанатичним служінням абстрактним ідеям.
 - І.Дзюба: «У його творі заковано вибір, що постав перед українським комуністом, роздвоюючи його свідомість: вибір між вірністю фанатичній догмі й синівською любов'ю до матері України».

- 1) Валер'ян Підмогильний, письменник, перекладач, «великий прозаїк, його проза була справді прозою», «творець модерного роману».
- 2) 2 Епіграфи:
 - I. Анатоль Франс: «Як можна бути вільним, Евкріте, коли маєш тіло?»
 - II. Слова з Талмуду: «Шість прикмет має людина: трьома подібна вона на тварину, а трьома на янгола; як тварина - людина їсть і п'є, ... множитья і викидає; як янгол - священною мовою розмовляє, має розум і ходить просто».
- 3) «Ланка» → «МАРС» → «Розстріляне відродження».
- 4) Модернізм, неореалізм.
- 5) Підкорення людиною міста.
- 6) Степан Радченко (Стефан), Надійка, Мусінька (Тамара Василівна), її чоловік Лука Гнідий і син Максим, Зоська, Рита, Левко, Борис, Михайло Світозаров (критик), Вигорський (поет).
- 7) Київ, Дніпро, Поділ, Хрещатик, Харків, село Теревені.
- 8) 20pp. XX ст., розквіт українського відродження.
- 9) Епос.
- 10) Урбаністичний роман (перший в українській літературі).

- У творчості В. Підмогильний продовжував традиції В. Винниченка.
- У творі дослідив маргінальність українців (вихідців із села).
- Степан – маргінал, новітній український рабінчик.
- «Головний герой – тіло»(Соломія Павличко).
- Письменницьку діяльність Степан Радченко розпочав оповіданням про бритву.
- Ідея двоїстості людини, яка складається з янгельського і тваринного начала.
- Завершення твору є відкритим і свідчить лише про те, що попереду героя чекає ще не одне випробування.
- Юрій Шерех: «Це ... роман про людину, про місто, про життя, про незгасність вогню, сповнений скептицизму переможця і оптимізму приреченого».
- Про місто: «Воно покійно лежало внизу...»

«Майстер корабля»

- 1) Юрій Яновський, письменник, кіноредактор, кіносценарист, «поет людської чистоти», «майстер залізної троянди».
- 2) Присвята, 4 епіграфи (Гете, Горація, М.Гоголя, Дібдіна).
- 3) Аспанфут.
- 4) Модернізм, неоромантизм.
- 5) Море і мистецтво (кіномистецтво), роздуми талановитого художника слова про сенс земного буття, загадковість і велич людської душі, її поривання до гармонії та краси шляхом осягнення і минулого, і майбутнього.
- 6) То-Ма-Кі (Ю.Яновський), Сев (Довженко), балерина Тайях (Іта Пензо), сини То-Ма-Кі: пілот Майк, письменник Генрі, матрос Богдан (Григорій Гричер), директор (Павло Нечеса), професор (В.Кричевський), режисер, оператор, актор-тубілець, румунський рибалка, Ганка (його сестра), хазяїн трамбака й шхуни, Стелла, Муха, Поля, хазяїн кав'ярні (грек), малаєць, Баджін, безвухий китаєць Сін-Бао, китаєць з одстреленим носом.
- 7) Італія, о.Комо, о.Пао, о.Філіппіни, затока Милосердя, м.Маніла, Магеланова протока, Балканський півострів, Коломбо, Варшава, Генуя, Мілан, Берлін, Владивосток, м.Монца (біля Мілана).

8) 70pp. XXст.; повертається у спогади 20 pp. XXст.

9) Епос.

10) Мариністичний роман (автобіографічний).

-
- Використано форму мемуарів.
 - Корабель – символ держави.
 - Має обрамлення – 19 розділів.
 - Оповідь, що переривається різними історіями з життя героїв, веде сімдесятилітній чоловік.
 - Майстром корабля названо бронзову Баджін.
 - Образ міста – Одеса.

«Моя автобіографія»

- 1) Остап Вишня (Павло Михайлович Губенко), письменник-гуморист, засновник жанру усмішка (добродушний гумор), «поет полювання», «король українського тиражу», «друг людини, друг природи й праці, грізний ворог нечисті і зла».
- 2) –
- 3) Належав до митців Розстріляного відродження.
- 4) Модернізм.
- 5) Гумористична розповідь про батьків, дитинство, навчання й формування світогляду письменника.
- 6) Остап Вишня (Павло Грунський – перший псевдонім), його батьки («були нічого собі люди. Підходящі...»), дід-швець, дід-хлібороб, «бариня-експлуататорша», учитель Іван Максимович, Микола Зеров (вчився з Остапом Вишнею), Василь Блакитний (працював у «Вістях»), Агатангел Кримський та Модест Левицький (вивершували мову П.Губенка).
- 7) На хуторі Чечві біля м. Груні Зіньківського повіту на Полтавщині.
- 8) 20pp. XXст., часи розквіту українського відродження.
- 9) Епос.
- 10) Гумореска (гумористичне оповідання).

- Почав писати з фейлетонів (невеликі художні публіцистичні твори у періодичному виданні, у якому злободенні події відображено сатирично або гумористично).
- М.Рильський: «Він світив, як сонце, до нього тяглися, як до сонця. Він умів гриміти, і того голосу боялися усі плазуни й негідники».
- Остап Вишня: «Моя зброя – сміх!».
- «Потім купив портфеля – зробився вже справжнім солідним письменником».
- Завжди маскувався під простачка, такого ж і грає у своїй автобіографії».
- На полювання (ходив часто з Рильським) збирався під гаслом: «Хай живуть зайці!».

- 1) Остап Вишня
- 2) –
- 3) Належав до митців Розстріляного відродження.
- 4) Модернізм.
- 5) Гумористична розповідь про сома, що жив у річці Осколі і міг з'їсти гусака, гімалайського ведмеда і навіть парового катера.
- 6) Оповідач, дід Панько.
- 7) «За славним містом Енськом» на р. Осколі, Харківщина.
- 8) 20pp. ХХст., часи розквіту українського відродження.
- 9) Епос.
- 10) Усмішка.

-
- Остап Вишня свої усмішки називав «реп'яшки» (вони витримані у руслі рибальських побрехеньок і фантастичних перебільшень).
 - Остап Вишня: «Колиходиш в літературу, чисть черевики! Не забувай, що там був Пушкін, Гоголь, Шевченко! Обітріть черевики!».

«Мина Мазайло»

- 1) Микола Куліш, драматург, «творець модерної драми».
- 2) –
- 3) ГАРТ → ВАПЛІТЕ → театр «Березіль» →
Розстріляне Відродження.
- 4) Модернізм, експресіонізм.
- 5) Сатиричне зображення українізації і міщанства в Україні
у 20pp. XXст.
- 6) Мина Мазайло («валуєвський асистент», харківський
службовець «Донвугілля»), дружина Мина (Килина
Мазайлиха), Рина (Марина – дочка Мيني), Мокій (син
Мини), дядько Тарас (з Києва), тьотя Мотя (Мотрона
Розторгуєва з Курська), Уля Розсоха, Баронова-Козино,
Губа і Тертика (комсомольці).
- 7) У Харкові на вулиці Енській 27 Холодної гори.
- 8) 20 pp. XXст., розквіт українського відродження.
- 9) Драма.
- 10) Сатирична комедія («філологічний водевіль», так назвав
Лесь Танюк).

-
- Лесь Курбас як режисер найтісніше співпрацював з
М.Кулішем.

- Кульмінація твору – звільнення Мина Мазайла-Мазеніна з посади за систематичний опір українізації.
- Мина Мазайло: «Це спосіб зробити з мене провінціала, другосортного службовця і не давати мені ходу на вищі посади».
- Мина відрікається від мови і культури свого народу.
- Мокій не патріот, його українська мова цікавить більше з наукового погляду.
- «Трагедія доби стала комедією доби. Українізація, русифікація, філологічний аспект криють у собі певну безпорадність у розв'язанні страшних проблем життя...»
- Мокій хотів мати прізвище Мазайло-Квач.

«Зачарована Десна» (лебедина пісня митця)

- 1) Олександр Довженко, письменник, кінорежисер, один із основоположників національного кінематографа, засновник жанру кіноповісті в українській літературі.
- 2) –
- 3) ВАПЛІТЕ.
- 4) Модернізм.
- 5) Спогади письменника про своє дитинство, про кровний зв'язок з народом і рідною землею, джерела формування митця.
- 6) Два ліричні герої: Сашко (у новелах-спогадах) і О.Довженко (в авторських відступах), Одарка Єрмолаївна (мати), Петро Семенович (батько, «тяжкі кайдани неписьменності, несвободи»), прабаба Марусина (прокльони), прадід Тарас, дід Семен («схожий на Бога»), дядько Самійло («неперевершений косар», «орудував косою, як добрий маляр пензлем»), дід Захар (коваль), Тихін Бобир (мисливець), Леонтій Созонович Опанасенко (вчитель), собака Пірат, коні Мурай і Тягнибіда.
- 7) Село Сосниця на Чернігівщині, р. Десна.
- 8) –
- 9) Епос.
- 10) Лірична кіноповість («автобіографічне кінооповідання»).

-
- 1958р. – на Міжнародному кінофестивалі у Брюсселі було визнано фільм «Земля» О.Довженко одним із найкращих дванадцяти.
 - Чарлі Чаплін про О.Довженка: «Слов'янство поки що дало світові в кінематографі одного великого митця, мислителя і поета».
 - О.Довженко: «І не Україні одній я належу. Я належу людству як художник, і я йому служу. Мистецтво моє – мистецтво всесвітнє».
 - 1955р. – написання кіноповісті.
 - «Зачарована Десна» як сповідь змученого митця і виправдання перед власним народом.
 - «Зачарована Десна» - це довга розлука із землею батьків, усвідомлення своєї природи на ранній досвітній зорі, коло самих її первісних джерел».
 - О.Довженко: «Якщо вибирати між красою і правдою, я вибираю красу».

«Модри Камень»

- 1) Олесь Гончар (Олександр Біличенко), письменник, публіцист, «художник світла», нагороджений державною премією ім. Тараса Шевченка.
- 2) –
- 3) –
- 4) Модернізм, неоромантизм.
- 5) Несподіване кохання з першого погляду, утвердження сили любові та життя.
- 6) Руський солдат (оповідач), його товариш Ілля, Тереза (Тері), її мати, брат Францішек, батько Терези (лісник), штандартен-фюрер, поліціянти.
- 7) Містечко Модри Камень, Чесько-Словенська республіка, Рудні гори, Прага, Москва, Мікулов.
- 8) Друга світова війна, після війни.
- 9) Епос.
- 10) Новела.

-
- Модри Камень – це новела-фреска про любов, яка не знає кордонів і єднає закохані серця всупереч війні і заборонам.
 - Розповідь ведеться від першої особи (звертання оповідача до Терези).

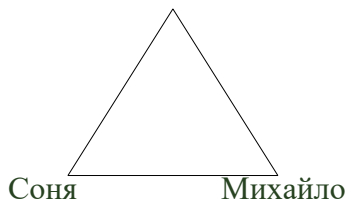
- Кохання між руським солдатом і словацькою дівчиною – символ засудження війни.
- Складається з 5-ти розділів:
 - ✓ У 5-ому розділі – елементи драми (репліки персонажів);
 - ✓ Початок: «Бачу, як ти виходиш...»;
 - ✓ «баян» - рація;
 - ✓ Жителі називали Мудрий Камень;
 - ✓ Художній образ: «закривавлений бинт».

«Три зозулі з поклоном»

- 1) Григір Тютюнник, «живописець правди», прозаїк, посмертно нагороджений Державною премією ім. Тараса Шевченка.
- 2) Любові всевишній присвячується.
- 3) Шістдесятник
- 4) Модернізм, неореалізм.
- 5) Складність людських стосунків, виражена через історію нещасливого кохання; возвеличення любові як високої християнської цінності, що вивисує людину над буденністю, очищує її душу.
- 6) Оповідач (син-студент), його батьки Михайло і Соня (Софія), Марфа Яркова («прожила з чоловіком два годочки, а нажилася, як на сто»; «маленька Марфа», «перепілочка»), її чоловік Карпо («товстоногий, товстопикий, рудий, як солома»), дядько Левко (поштар).
- 7) Містечко Ромни, «Сибір неісходима».
- 8) Часи тоталітарного режиму, 70рр. ХХст.
- 9) Епос.
- 10) Новела.
 - Художні деталі: «татова сосна», «очі героїв», «лист», «Марфине волосся».

- Г.Тютюнник: «Секрет творчості – повна душа болю».
- Його новели нагадують «мовби гравюри на сталі».
- Поштовхом до написання новели послужив виступ сліпого бандуриста, який виконував пісню «Летіла зозуля через мою хату» (про нещасливе кохання та непереборне страждання людини) на Зіньківських ярмарках.
- Оповідь ведеться від першої особи.
- Твір складається із трьох новел і обрамлення «Останній лист від тата».
- Сюжет розвивається динамічно із несподіваною розв’язкою.
- Новела частково автобіографічна (Михайло – батько Тютюнника, був репресований, оповідач-студент – сам автор).
- «Три зозулі з поклоном» символізують любовний трикутник, три долі головних героїв, привітання «забудь мене», жіночу самотність.

Марфа

«Страшні слова, коли вони мовчать...»

- 1) Ліна Костенко, письменниця, «поетеса епохи», нагороджена Державною премією ім. Тараса Шевченка.
 - 2) –
 - 3) Шістдесятник.
 - 4) Модернізм, екзистенціалізм.
 - 5) Значення слова в житті людини, роздуми про суть поетичного мистецтва.
 - 6) Ліричний герой.
 - 7) –
 - 8) 60pp. XXст.
 - 9) Лірика філософська.
 - 10) Ліричний вірш.
- Мотив вірша єднається з твором «Contra spem spero» Лесі Українки.
 - «Поезія – це завжди неповторність, якийсь безсмертний дотик до душі»
 - М.Жулинський: «Ліна Костенко – це позиція. Національна. Горда. З глибинним почуттям людської гідності у внутрішньому діалозі з історією, сьогоднішнім днем і днем майбутнім».
 - Клочек: «Поетів такого масштабу, такого дарування народжується мало, один-два на століття. Вона наближена до Істини. У неї абсолютний слух до «голосів віків».
 - Образи-символи: «асфальти», «спориші».

«Маруся Чурай»

- 1) Ліна Костенко.
- 2) –
- 3) Шістдесятник.
- 4) Модернізм, екзистенціалізм.
- 5) Зображення нещасливого кохання Марусі та Грицька в поєднанні з широкою картиною життя України XVII століття; роль митця в історії, у долі народу.
- 6) Маруся Чурай, Гриць Бобренко, полковий обозний Іван Іскра, Марусина мати Ганна, полтавський полковник Мартин Пушкар, козак Лесько Черкес, Яким Шибиліст, Галя Вишняківна, вїйт Семен Горбань, мандрівний дяк-філософ, дід Галерник, Богдан Хмельницький, згадка про Остряницю, Наливайка, Вишневецького, Павлюка, Гордія Чурая.
- 7) Полтава, р. Ворскла, Київ.
- 8) XVII ст., часи Національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького; роман починається «Влітку 1958 року...горіла Полтава».
- 9) Ліро-епос.
- 10) Історичний роман у віршах.

- Зображено один і той самий історичний період і в «Маруся Чурай», і в «Чи не той то хміль».
- Дві сюжетні лінії: особиста й історична.
- В основі роману – мандрівний сюжет: роман написаний за мотивами пісні «Ой не ходи, Грицю,...», дівчата співають в кінці твору.
- Твір починається з розв'язки.
- Експозицією в романі є суд над Марусею.
- Розділ «Сповідь» - екскурс в минуле Марусі.
- Позасюжетний і фантастичний образ «Хо».
- Проблема – «не рівня душ – це гірше, ніж майна».
- Маруся: «Я – навіжена, я – дитя любові. Мені без неї білий світ глевкий»; «Моя любов чолом сягала неба, а Гриць ходив ногами по землі».
- Гриць Бобренко «...народився під такою зіркою, що щось в душі двоїлося йому», «любив достаток і любив пісні».
- Б. Хмельницький про Марусю Чурай: «Її пісні, як перло многоцінне, як дивен скарб серед земних марнот».
- Розділи:
 - I. Якби знайшлась неопалима книга.
 - II. Полтавський полк виходить на зорі.

- III. Сповідь.
- IV. Гінець до гетьмана.
- V. Страта.
- VI. Проща.
- VII. Дідова балка.
- VIII. Облога Полтави.
- IX. Весна, і смерть, і світле воскресіння.
- Образ символ – «неопалима купина».
- Маруся переосмислює народну пісню «Про Байду» («У Полтаві на риночку»).

«Тигролови»

- 1) Іван Багрянний (Лозов'ягін), письменник, прозаїк, емігрант.
- 2) Епіграф: «Всім бунтарям і протестантам, всім, хто родився рабом і не хоче ним бути...і своїй скривдженій матері».
- 3) МУР (Мистецький український рух), Західна Німеччина, організатор.
- 4) Модернізм, екзистенціалізм.
- 5) Зображення трагічної долі людини – особистості в радянському тоталітарному режимі; життя українців-переселенців у Зеленому Кмину (Далекий Схід).
- 6) Григорій Многогрішний (молодий український інженер-авіатор, 25 років), родина Сірків: Наталка, Гриць, їхні батьки, Денис Сірко й Сірчиха; майор НКВС Медвин, Фійона Дядорова, Ганна Мороз, пес Заливай.
- 7) Тайга, Зелений Клин («це була наша друга Україна»), Сіхоте-Алінь, Зміїна і Голуба Паді, Уссурійський край, Далекий Схід, Маньчжурійський кордон.
- 8) Роки тоталітарного режиму СРСР (30рр. XXст.).
- 9) Епос.
- 10) Пригодницький роман.

- Роман написав у 1944 році за 14 днів.
- І. Багряний – прототип Г.Многогрішного.
- Згадується Дем'ян Многогрішний – гетьман (прадід Григорія).
- М. Жулинський: «Іван Багряний упродовж всього життя біг над прірвою з вірою в людину».
- «Краще вмерти біжучи, аніж жити гниючи».
- Рефреном звучать у творі слова Сірчихи: «Сміливі завжди мають щастя».
- «Дракон» – символ тоталітаризму (перший ешелон «Йосип Сталін», що везе в'язнів у Сибір, другий – «Фелікс Дзержинський» віз еліту).
- Розділи:
 - I. Дракон.
 - II. Світ на колесах.
 - III. Навзаводи із смертю.
 - IV. Родина тигроловів.
 - V. П'ятнування.
 - VI. В пролісах Сіхоте-Аліня.
 - VII. «Memento mori».
 - VIII. Осінь у тайзі.
 - IX. Зима.
 - X. Рейд на Хабаровськ.
 - XI. На кішку.
 - XII. Навзаводи з щастям.

«Пісня про рушник»

- 1) Андрій Малишко, поет, автор пісень, що стали народними.
- 2) –
- 3) –
- 4) Модернізм.
- 5) Материнська любов і відданість своїм дітям.
- 6) Ліричний герой (автор), мати.
- 7) –
- 8) 20pp. XX ст., час розквіту українського відродження.
- 9) Лірика інтимна, філософська.
- 10) Пісня.

- Композиційною особливістю є монолог-звернення сина до матері.
- Рушник – символ життєвої дороги.
- В основу твору покладена народна традиція – дати рушник на щасливу життєву дорогу.
- Платон Майборода написав музику до поезії.
- О.Гончар: «Він згорів дочасно, упав на півшляху, залишивши нам золоті розсипи своїх поезій, нев'янучу красу своїх пісень».

«Ти знаєш, що ти – людина?»

- 1) Василь Симоненко, поет, «вигляд молодого українського поета» (за О.Гончаром).
- 2) –
- 3) Шістдесятник.
- 4) Модернізм.
- 5) Призначення людини на землі, неповторність кожної людської особистості.
- 6) Ліричний герой.
- 7) –
- 8) Друга половина ХХст., час другого українського відродження.
- 9) Лірика філософська.
- 10) Ліричний вірш.

- Вірш має обрамлення (приблизно однаковий початок і кінець).
- Симоненко вважає, що кожна особистість становить собою окремий космос, «бо ти на Землі людина, і хочеш того чи ні...
- Анафора: «Ти знаєш...? Ти знаєш...?»
- Епіфора: «...єдина; ...єдина».

«Задивляюсь у твої зіниці»

- 1) Василь Симоненко.
- 2) –
- 3) Шістдесятник.
- 4) Модернізм.
- 5) Синівська любов до України-матері.
- 6) Ліричний герой (син), мати Україна.
- 7) Україна, «Америки й Росії».
- 8) 60рр. XX ст., часи другого українського відродження.
- 9) Лірика громадянська, патріотична.
- 10) Ліричний вірш.

- У формі монологу ліричного героя.
- Україна – «мамо горда і вродлива», «нене», «молитва», «розпука вікова».
- Поезія найбільше постраждала від цензурних правок; радянська цензура вилучила з твору: «Ради тебе перли в душі сію, Ради тебе мислю і творю, Хай мовчать Америки й Росії, Коли я з тобою говорю».
- «Священне» було замінено на «червоне».

«Лебеді материнства»

- 1) Василь Симоненко.
- 2) –
- 3) Шістдесятник.
- 4) Модернізм.
- 5) Відтворення співу над колискою дитини; тривога за долю сина, чистоту його душі; мотив твору – любов до матері й Батьківщини.
- 6) Ліричний герой (автор), (автобіографізм).
- 7) Україна.
- 8) 60pp. XX ст., розквіт другого українського відродження.
- 9) Лірика громадянська, патріотична.
- 10) Ліричний вірш – колискова.
 - Музику написав Анатолій Пашкевич.
 - Художні образи «лебеді материнства», «зорі сургучеві», «казка з сивими очима», «материнська ласка», «лебеді, як мрії», «диво наречені», «мавки чорноброві», «верби», «тополі», «півні», «хата», «крила», що виносять дитину у широкий світ з рідної домівки.

- 1) Василь Голобородько, поет.
- 2) –
- 3) НСПУ, АУП.
- 4) Постмодернізм.
- 5) Висловлювання почуття любові, пошани до рідної мови, яка проспівана у Пісні, записана у Літописі, роль мови в житті народу.
- 6) Ліричний герой.
- 7) –
- 8) Кінець ХХст. – початок ХХІст.
- 9) Лірика патріотична, філософська.
- 10) Ліричний вірш.

- Це вільний вірш верлібр (вільна розмова душі).
- У вірші немає розділових знаків, і ця особливість надає твору цілісності, єдності.

«Господи, гніву пречистого»

- 1) Василь Стус, поет, дисидент, «в'язень совісті», посмертно нагороджений державною премією ім. Тараса Шевченка, був представлений до премії Нобеля.
- 2) –
- 3) Шістдесятник, постшістдесятник.
- 4) Модернізм, екзистенціалізм.
- 5) Звернення ліричного героя до Всевишнього з проханням не судити його за глибоку віру і надію, адже він утверджує безсмертя людського духу.
- 6) Ліричний герой (сам поет).
- 7) –
- 8) Часи тоталітарного режиму.
- 9) Лірика філософська (релігійна).
- 10) Ліричний вірш-медитація (віршована молитва).
 - В основу вірша покладено канон, запропонований християнським богословом VIII ст. Іоаном Дамаскіном, як «сходження розуму до Бога, прохання потрібного в Бога».
 - «Де не стоятиму – вистою» - стоїцизм В. Стуса.

«Балада про соняшник»

Асоціативний сюрреалістичний твір

- 1) Іван Драч, поет, кіносценарист, реформатор балади ХХст. в українській літературі, «сонячний поет».
- 2) –
- 3) Шістдесятник.
- 4) Модернізм.
- 5) Талант бачити красу в повсякденні; поетичний роздум про суть мистецтва, його тайну, розкриття важливої ролі поетичного слова в житті.
- 6) Ліричний герой, соняшник (хлопчик), сонце – символ джерела поетичної творчості.
- 7) –
- 8) Друга половина ХХст.
- 9) Ліро-епос.
- 10) Модерна балада (залишився напружений сюжет, драматизм, метафори, метаморфози (олюднення образів сонця і соняшника), ліро-епічна структура, але відкинуто традиційні, героїчні легендарно-історичні атрибути, трагізм).
 - Вірш написаний верлібром.
 - Персоніфікація – «в соняшника були руки і ноги».
 - «Поезіє, сонце моє оранжеве!»

«Два кольори»

- 1) Дмитро Павличко, поет, пісняр, перекладач, літературний критик, учений, громадський діяч, політик-державник, герой України.
- 2) –
- 3) Шістдесятник.
- 4) Модернізм.
- 5) Дорога життя; синівська і материнська любов.
- 6) Ліричний герой (сам автор).
- 7) –
- 8) Друга половина XX ст.
- 9) Лірика патріотична, філософська.
- 10) Пісня літературного походження.
 - Музику написав композитор О.Білаш.
 - Вірш написаний у формі монологу сина.
 - Пісня споріднена з «Піснею про рушник» А. Малишка.
 - Наявний мотив дороги.
 - Художні образи: «незнані шляхи», «маміне життя», «вишите життя», «згорточок старого полотна».

«Уривок з поеми»

- 1) Євген Маланюк, поет-емігрант, «український Одиссей», «імператор залізних строф».
- 2) Епіграф: Еміль Верхарн: «Я син цієї раси...Я син свого роду...».
- 3) Празька школа поетів.
- 4) Модернізм, необароко, неокласицизм.
- 5) Оптимістична віра у свій народ та його світле майбутнє; художнє осмислення героїчної і трагічної історії України.
- 6) Ліричний герой, внук кремезного чумака і січовика, блідий праправнук, згадка про Хмельницького, Гонту, Мазепу, Залізняка, міцні поплічники Богдана, отамани курінні, Залізняка майбутні діти, посли московські.
- 7) Січ, Буг, Синюха, Москва, Київ.
- 8) Друга половина ХХст., 20-30рр.
- 9) Лірика громадянська, філософська, патріотична.
- 10) Ліричний вірш, козацький.

- Верхарн – бельгійський поет-символіст.
- Споріднений з Шевченковим «Заповітом» та з «Мойсеєм» І. Франка («вставайте, кайдани порвіте», «паралітик»).
- Художні образи: «гучні віки», «державна воля», «запорозька кров», «гармати революцій», «п'яний сміх», « катівська сокира», «чернь», «дикий вихор гопака», «степ», «священний ніж», «херсонські прерії», « кобзар – херсонський вітер».

Сучасний літературний процес

80-90 рр. XX ст. – початок XXI ст.

Постмодернізм – напрям сучасної літератури

Ознаки постмодернізму:

- Гра зі словом, образом, чужим текстом.
- Поєднання різнорідних несумісних елементів, сюжетів, жанрів, образів, цитат.
- Наскрізна іронічність, пародія, ілюзія, містифікація, карнавалізація.
- Синтез мистецтва й антимистецтва.
- Зрідка нехтування національним.
- Літературні угруповання:

НСПУ (Національна спілка письменників України) з 1991р. м. Київ,

Ю. Мушкетик, В. Яворівський.

АУП (Асоціація українських письменників) з 1997 р. м. Київ, Ю. Покальчук,

Т. Федюк.

«**Бу-Ба-Бу**» (бурлеск-балаган-буфонада) з 1985р. м.

Львів, Ю. Андрухович, О. Ірванець, В. Неборак.

«**Нова дегенерація**» - з 1992р. м. Івано-Франківськ,

І. Андрусяк,

І. Ципердюк, С. Процюк.

«Пропала грамота» з 1991р. м .Київ, В. Недоступ,
С. Либонь, Ю. Позаяк.

«Західний вітер» з 1992р. м. Тернопіль, В. Махно,
В. Щавурський,
Г. Безкоровайний.

«ЛуГоСад» з 1086р. м .Київ. І. Лучук, Н. Гончар,
Р. Садловський.

«Червона фіра» з 1991р. м. Харків, С. Жадан,
Р. Мельників, І. Пилипчук.

«500» з 1993р. м.Київ, М. Розумний.

Використана література

1. Авраменко О.М., Блажко М.Б. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі. І частина. – К.: Грамота, 2021. – 552с.
2. Авраменко О.М. Українська література. Підруч. для 7-го кл. - К.: Грамота, 2007. – 296 с.: іл.
3. Авраменко О. М., Пахаренко В. І. Українська література : Підручн. для 10 кл. загальноосвітн. навч. закл. (рівень стандарту, академічний рівень). — К. : Грамота, 2010. — 280 с. ; іл.
4. Авраменко О.М., Пахаренко В.І. Українська література: Підруч. для 11 кл. загальноосвітн. навч. закл. (рівень стандарту, академічний рівень) / наук. ред. Р.В.Мовчан. - К.: Грамота, 2010.
5. Демчук О. Нестандартні уроки з української літератури в 9-11 класах. - Тернопіль, 2000.
6. Дивоовид: Антологія української поезії ХХ ст. /упор., передмова І. Лучука. - Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 784 с.
7. Дудіна Т.К., Панченков А.О. Українська література: 6 кл.: Підручник. - К.: А.С.К.. 2006. - 288 с.; іл.
8. Мелехова О. Вивчення теорії літератури в школі: Посібник для вчителів. - Харків, Гриф, 1999.
9. Міщенко О. І. Українська література : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. І. Міщенко. — К.: Генеза, 2009. — 304 с.
10. Мовчан Р.В. Українська література: Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. — К.: Генеза, 2006. – 240 с.; іл.

11. Оліфіренко С.М. Універсальний літературний словник-довідник / С.М. Оліфіренко, Л.В. Оліфіренко. – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2008. – 432 с.
12. Розстріляне відродження :Антологія 1917-1933:Поезія-проза-драма-есей/Упорядкув., передм., післямова Ю.Лавріненка; Післямова С.Сверстюка. – К.: Смолоскип, 2002. – 984 с. ; порт.
13. Семенюк Г.Ф. Українська література: підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. (рівень стандарту, академічний рівень) / Г.Ф.Семенюк, М.П.Ткачук, О.В.Слоньовська [та ін.]; за заг.ред. Г.Ф.Семенюка. – К.: Освіта, 2010. – 352 с.
14. Слоньовська О., Сушевський Б. Конспекти з уроків української літератури, 10 клас. - К.: Рад. Школа, 1997.
15. Ткачук М П. Українська література : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / М.П. Ткачук, М. М. Сулима, В. Л. Смілянська, В. І. Сулима. — К. : Освіта, 2009. — 416 с.
16. Українська література: Комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання / уклад.: Л.Кубішин, Л.Олійник. - Тернопіль: Підручники і посібники, 2013.
17. Українська література: Комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання / уклад.: С.Витвицька. - Тернопіль: Підручники і посібники, 2018.
18. Українська література. Підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів (Г. Семенюк, М. Ткачук, О. Слоньовська, М. Сулима, О. Ковальчук, О. Ткачук, Н. Тимків). - К.: Освіта, 2011. -415с.
19. Цимбалюк В.І. Українська література: підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. / В.І. Цимбалюк. - К.: Освіта, 2008. - 336 с.